

Iz sveta tišine

Letnik XXXVII, št. 11, november 2016 | ISSN 1318-139

Praznovanje dneva slovenskega znakovnega jezika

Knjiga Žiga Špaget nagrajena z Zlato hruško

Matilda Serec praznovala 107. rojstni dan

Nepozaben izlet na grad Riegersburg

Piknik kostanja in mošta v Prekmurju

Obvestilo uredniškega odbora

Glasilo Iz sveta tišine pripomore h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Vljudno vas vabimo, da soustvarjate naše glasilo Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite brezplačno prejemati, nam pišite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si ali pa svoje ime, priimek ter naslov sporočite na naslov: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana.

Glasilo IST je dosegljivo tudi v virtualni obliki, na naslovu: www.zveza-gns.si.

Uredništvo

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Pošiljanje pisnega in slikovnega gradiva za glasilo IST

Prijazna spodbuda našim piscem

BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije posnete s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu .jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega čitalnika, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvorno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument, ampak jih pripnite k svoji elektronski pošti.

Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo prisiljeni zavrni oziroma jih objaviti brez fotografij.

Uredništvo

Izdajatelj: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22 **Spletna stran:** www.zveza-gns.si **Urednik:** Adem Jahjefendič, **Namestnica urednika:** mag. Tina Grošel, groselj@zveza-gns.si **Uredniški odbor:** Franc Forštner, Aleksandra Rijavec Škerl, Tine Jenko, Robert Žlajpah **Lektorica:** Darka Tepina Podgoršek **Oblikovanje:** ARTMEDIA **Tisk:** Tiskarna DTP Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. V posameznih primerih mnenja posameznikov ne izražajo obvezno tudi mnenja ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografije na naslovnici: Knjiga Žiga Špaget nagrajena z Zlato hruško (foto Božidar Subotič), Nepozaben izlet na grad Riegersburg (foto Uroš Prinčič), Piknik kostanja in mošta v Prekmurju (foto Alojzij Gregor), Praznovanje Dneva slovenskega znakovnega jezika (foto Sašo Letonja), Matilda Serec praznovala 107. rojstni dan

Resolucija o znakovnih jezikih

Evropski parlament je konec novembra z močno večino podprl Resolucijo o znakovnih jezikih in poklicnih tolmačih za znakovni jezik. Resolucija poudarja pomen znakovnega jezika za dostop do informacij, koriščenja različnih storitev, dostopa do zaposlovanja, izobraževanja in vrste drugih pomembnih vidikov vsakdanjega življenja. Izpostavlja tudi pomen in vlogo dobro usposobljenih tolmačev za znakovni jezik. Resolucija še ni obvezujoč pravni akt, nakazuje pa smernice, v katerih bo deloval evropski parlament. Šele čas bo pokazal, ali bo njena vsebina pozneje oblikovana tudi v direktivo. Med sopodpisniki resolucije je tudi evropski poslanec dr. Igor Šoltes.

Kvalificirani in poklicni tolmači za znakovni jezik

Resolucija v prvem delu poudarja potrebo po kvalificiranih tolmačih znakovnega jezika. Da bi lahko tolmači nemoteno opravljali svoje delo, jim je treba zagotoviti formalno usposabljanje (univerziteten ali podoben študij), stalno poklicno izpopolnjevanje ter uradno priznanje poklica. Ob tem se podpisniki resolucije zavedajo, da je tolmačenje znakovnega jezika poklicna storitev, ki zahteva ustrezno plačilo.

Pravica do informiranosti

Resolucija v posebnem delu govori tudi o dostopnosti in poudarja, da morajo imeti gluhi, gluho-slepi in naglušni državljani dostop do enakih informacij in komunikacije kot slišiči (s tolmačenjem za znakovni jezik, podnaslavljanjem, samodejnim zapisom govora ipd.). S to resolucijo se zavežejo tudi k večji dostopnosti političnega procesa, kot so volitve, javni posveti in drugi morebitni dogodki. Ker postaja internet čedalje pomembnejši medij, je tudi na tem področju treba zagotoviti tolmačenje in podnaslavljanje. V izrednih razmerah (oboroženi spopadi, humanitarne krize, naravne nesreče ipd.) je treba okrepiti podporo in s tem čim hitrejšo informiranost zgoraj omenjenih skupin s tolmačenjem znakovnega jezika ter z dostopnimi pisnimi informacijami o nesrečah v realnem času.

Dostopnost in prilagajanje

Enak dostop do sodnega varstva za gluhe, gluho-slepe in naglušne državljane je treba zagotoviti z ustrezno usposobljenimi in poklicnimi tolmači za znakovni jezik. Zlasti na sodišču in v pravnih postopkih je treba zagotoviti prisotnost specializiranih tolmačev za znakovni jezik.

Pomemben je zapis resolucije, ki govori v prid posamezniku na način, da ta lahko zahteva ukrepe za primerno prilagoditev, čeprav je obveznost glede dostopnosti že izpolnjena. Zagotavljanje tolmačenja za znakovni jezik tako pomeni bodisi ukrep za zagotovitev dostopnosti bodisi za primerno prilagoditev. To bo uporabnikom znakovnega jezika v veliko korist, saj se je primerna prilagoditev v praksi rada zamenjala za kakšen drug ukrep.

Izobraževanje in zaposlovanje

Resolucija daje velik pomen programom zgodnjega ukrepanja, kar pomeni, da je treba zagotoviti okolje, v katerem bodo gluhi in naglušni otroci pridobili življenjska znanja in spretnosti, z jezikovnimi kompetencami vred. Ta del vključuje tudi ozaveščanje staršev, ki bodo lahko sprejemali ozaveščene odločitve v najboljšem interesu svojih otrok. Resolucija poziva države članice, naj spodbujajo učenje znakovnega jezika na enak način kot učenje tujih jezikov.

Sprejem pri predsedniku RS ob dnevu slovenskega znakovnega jezika 2015 (Foto: Daniel Novakovič/STA)

Le usposobljeni tolmači kot učno osebje znotraj izobraževalnega sistema lahko zagotovijo primerno šolsko uspešnost gluhih otrok in mladih, saj dolgoročno pripomorejo k višji izobrazbi in nižji stopnji brezposelnosti. Ob tem so tudi zapisali pomembnost dvojezičnih učbenikov s kretnjami in učnega gradiva v dostopnih oblikah in jezikih. Načelo svobode gibanja v EU je treba zagotoviti tudi gluhim, gluho-slepim in naglušnim, zlasti v okviru programa Erasmus in sorodnih programov mobilnosti, ter poskrbeti, da udeleženci ne bodo nesorazmerno obremenjeni s tem, da bi si morali sami priskrbeti potrebno tolmačenje. Enak dostop do zaposlovanja, izobraževanja in usposabljanja pomeni sprejeti ukrepe za primerno prilagoditev, med katere spada tudi zagotavljanje poklicnih tolmačev za znakovni jezik.

Institucije Evropske unije

Institucije EU morajo biti zgled najboljše prakse glede zagotavljanja primerne prilagoditve in dostopnosti svojemu osebju, izvoljenim uradnikom in praktikantom ter v odnosu do državljanov EU, kar pomeni tudi zagotavljanje tolmačenja znakovnega jezika. Ob tem so dodali, da je lahko podnaslavljanje in samodejni zapis govora alternativnen, a enakovreden in potreben ukrep za naglušne, ki ne uporabljajo znakovnega jezika, to pa velja tudi za zaposlene v institucijah EU z vidika zagotavljanja razumnih prilagoditev.

Resolucija poziva institucije, naj pri storitvah tolmačenja, ki jih zagotavljajo za potrebe institucije, tolmačem za znakovni jezik uradno priznajo enak status kot tolmačem govornega jezika (dostop do

tehnološke podpore, pripravljajno gradivo, dokumenti ipd.).

Poziv gre tudi Eurostatu, naj zagotovi, da bodo institucijam EU posredovani statistični podatki o gluhih, gluhoslepih in naglušnih uporabnikih znakovnega jezika, da bodo lahko bolje opredeljevale, izvajale in analizirale svojo politiko na področju invalidnosti in jezikovno politiko. Resolucija poziva institucije, naj v celoti izvajajo pilotni projekt EU INSIGN, ki je nastal v odziv na odločitev parlamenta z dne 10. in 13. decembra 2012 o uvedbi aplikacije in storitve za znakovni jezik v realnem času, s katerima naj bi izboljšali komuniciranje med gluhi in naglušnimi ter institucijami EU. Poziva se tudi predsednika, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.

Mag. Tina Grošelj

S sekretarjeve mize

»Tekmujte v medsebojnem spoštovanju.«

Izobraževalni center Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije – Usposabljanje v mednarodni kretnji

V ZDGNS smo v preteklosti izdali slovar mednarodne kretnje ter izpeljali nekaj delavnic na temo učenja mednarodne kretnje. Na podlagi vse večjega povpraševanja smo tokrat pripravili nove vsebine usposabljanja gluhih oseb v mednarodni kretnji. Usposabljanje vodi Anton Petrič, strokovni delavec na ZDGNS, udeleženec številnih mednarodnih dogodkov in aktivni uporabnik mednarodne kretnje. Žal smo morali zaradi velikega interesa skupino omejiti na največ 15 oseb in tečajniki se uspešno usposabljujejo.

Sprejem pri evropskem poslancu dr. Igorju Šoltesu

Predsednik ZDGNS se je odzval vabilu dr. Šoltesa in ga obiskal v prostorih poslanca evropskega parlamenta v Ljubljani, kjer je predstavil ugotovitve in pričakovanja gluhih oseb na konferenci v evropskem parlamentu na temo Večjezičnost in enake pravice v EU – vloga znakovnega jezika. Sodelovanje z evropskimi poslanci je dobro in pozitivno.

Tone Petrič, dr. Igor Šoltes in Mladen Veršič (foto Sašo Letonja)

Razpis FIHO 2017

Stekli so vsi postopki za oddajo plana Fiho za leto 2017. Najprej smo imeli sestanek predsednikov in sekretarjev, nato smo se udeležili Fihovega usposabljanja za pisanje vloge, na koncu, ko so vsa društva in Zveza pripravili vlogo Fiho, pa je to obravnaval in potrdil še Upravni odbor ZDGNS. Vlogo smo pravočasno oddali na Fiho in zdaj čakamo na sklep. Zagotovo je neprijetno, da je razpisanih sredstev za 5 % manj kot v letu 2016, saj bo posledno

manj denarja za vse invalidske in humanitarne organizacije.

Športna zveza gluhih Slovenije

Sekretariat SZG Slovenije redno spremlja delo na področju športa gluhih in naglušnih. Koledarsko leto se končuje, za nami je eno najaktivnejših športnih let. Vse to pa je spet uvod v prihodnje leto, ko bodo med drugim tudi olimpijske igre gluhih.

Priznanja najboljšim gluhim športnikom za leto 2015 (foto Sašo Letonja)

Filmski festival gluhih

Društvo gluhih in naglušnih Posavja je v sodelovanju z ZDGNS izvedlo filmski festival gluhih, ki je bil

Ustvarjalci filmov so prejeli priznanja (foto Sabina Hmelina)

zelo dobro obiskan in predvsem izredno bogat z različnimi vsebinami. Začutiti je čedalje bolj priljubljeno kulturno-umetniško zvrst, kot je film, društvu pa čestitamo za dobro organizacijo.

Posvet o dolgotrajni oskrbi

Udeležili smo se posveta o zakonu o dolgotrajni oskrbi, ki sta ga v prostorih državnega sveta organizirali ministrstvi za zdravje in delo. Prednostna naloga vlade je pripraviti omenjeni zakon, pri katerem imajo velik interes vse invalidske organizacije, predvsem zato, ker še do danes ne vemo natančno, ali bodo vsebine osebne asistencije del zakona o dolgotrajni oskrbi ali bo zanje pripravljen poseben zakon o osebni asistenci, kar je že bilo v preteklosti. Vse te nejasnosti podaljšujejo nesprejetje tega systemskega zakona, od katerega veliko pričakujemo tudi na ZDGNS. Urejanje pravic invalidov do osebne asistencije traja že več kot deset let, kar je nepredstavljivo za demokratično in socialno državo.

Dostopnejše izobraževanje odraslih

Udeležili smo se predstavitve projekta AEMA, ki ga sofinancira Evropska komisija, izvaja pa podjetje Racio, družba za razvoj človeškega kapitala. Končni rezultat projekta je vzpostavitev informacijskega portala, na katerem bodo lahko ponudniki izobraževanja odraslih preverili in izboljšali raven dostopnosti izobraževalnih ustanov glede na vrsto invalidnosti. Projekt bo tudi strokovnjakom ponujal možnost, da s samoocenjevalnim elektronskim orodjem preverijo stopnjo svojih kompetenc s področja dostopnega izobraževanja.

Zdravniška zbornica Slovenije

Na podlagi poziva ZDGNS, v kateri opozarjamo na nepopolne podatke na izvidih specialistov ORL in na to, da naj ti na izvidih, ki jih izdajajo osebam z okvaro sluha, jasno navedejo odstotek izgube sluha po Fowlerju, so člani odbora za strokovno-me-

Zdravniški pregled osebe z okvaro sluha

dicinska vprašanja sklenili, da vlogo posredujejo RSK za otorinolaringologijo s prošnjo za odgovor. Pričakujemo pozitiven odgovor in pozitivne spremembe.

Zakonodaja

ZDGNS se je aktivno vključevala v pripravo predlogov sprememb naslednjih aktov: Predlog za oprostitev cestne takse, Zakon o dajatvah za motorna vozila, Pravilnik o seznamu medicinskih pripomočkov iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, Pravilnik o določitvi izhodišč za cenovne standarde medicinskih pripomočkov in za ceno pripomočkov, Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost, Predlog zakona o zgodnji obravnavi otrok s posebnimi potrebami, Pravilnik o izpitu za

voditelja čolna in preizkusu znanja za opravljanje čolna, Zakona o fundaciji FIHO in FŠO, Zakon o sodiščih – Sodni red, Bela knjiga pokojninskega in invalidskega zavarovanja, Pravilnik o sofinanciranju socialnovarstvenih programov, Zakon o socialnem varstvu, ZZRSZ – Predlog zvišanja standarda slušnih aparatov, Zdravniška zbornica Slovenije – Predlog dopolnitve nepopolnih izvidov izgube sluha, MDDSZEM – Dopolnitev Pravilnika o psih pomočnikih, Ministrstvo za okolje – Pravilnik o univerzalni gradnji in prilagoditvah objektov za potrebe funkcionalno oviranih oseb, Nacionalne usmeritve za izboljšanje dostopnosti grajenega okolja, informacij in komunikacij za invalide, Ministrstvo za kulturo – Analiza dostopnosti avdiovizualnih medijev, Ministrstvo za šolstvo – Analiza izobraževanja gluhih in naglušnih v integraciji, Inštitut RS za socialno varstvo – Analiza izvajanja programov osebne asistencije v letu 2015, ZDGNS – Analiza pravic gluhih, naglušnih in gluhoslepih v EU in Jadranski regiji. Vsi dokumenti, pisni predlogi in druga gradiva so dostopni in arhivirani na ZDGNS. Velik poudarek pri našem delu usmerjamo v aktivnosti za zagotav-

ljanje individualnih pravic gluhih, naglušnih, gluho-slepih in oseb s polževim vsadkom.

Znanstvenoraziskovalna organizacija – Center za razvoj SZJ: CRP 2016

ZDGNS je z RZC SAZU in partnerji uspešno kandidirala na razpisu CRP 2016 za izbrani projekt Jezikovna politika RS in potrebe uporabnikov. Projekt

Dr. Matic Pavlič

se bo končal v letu 2017. Vloga ZDGNS je znanstvenoraziskovalno delo Centra za razvoj slovenskega znakovnega jezika z namenom strokovne utemeljitve statusa slovenskega znakovnega jezika. V ožji delovni organ dela sta bila imenovana vodja Centra za razvoj SZJ Matjaž Juhart in sodelavec Centra ter raziskovalec dr. Matic Pavlič. V to delovno telo je vključena tudi dr. Andreja Žele, sicer predstavnica Filozofske fakultete UL in ZRC SAZU, ki tudi zelo

Prof. dr. Andreja Žele

dobro pozna znakovni jezik ter aktivno sodeluje pri našem delu.

Umestitev slovenskega znakovnega jezika v vse oblike izobraževanja

Na podlagi številnih pobud ZDGNS je Zavod RS za šolstvo imenoval delovno skupino za znakovni jezik, katere glavna naloga je pripraviti predlog o umestitvi slovenskega znakovnega jezika v vse oblike izobraževanja od predšolskega obdobja do srednje šole. Gre za izredno pomemben in velik korak na področju umeščanja slovenskega znakovnega jezika v redno izobraževanje, kar je bila naša dolgoletna želja. S temi koraki prispevamo tudi k ozaveščanju otrok o pomenu znakovnega jezika in popularizaciji tega jezika. Posledice tega so zagotovo pozitivne in spodbudne. V delovno skupino so poleg predstavnikov ministrstva za šolstvo imenovani tudi predstavniki vseh treh šolskih centrov ter Matjaž Juhart z ZDGNS in Centra za razvoj SZJ. V delovni skupini aktivno sodeluje tudi dr. Matic Pavlič, predstavnik Centra za razvoj SZJ in Univerze na Primorskem. Delo bo dolgotrajno, vsekakor pa v želji, da se SZJ čim prej umesti vse oblike izobraževanja, najpozneje pa s šolskim letom 2018/2019.

Dostopnost gledališč za gluhe in naglušne – Slovensko mladinsko gledališče

Konferenca ob lanskoletnem dnevu slovenskega znakovnega jezika na temo dostopnosti gledališč za gluhe in naglušne je v manj kot enem letu že dosegla prve pozitivne sadove. Slovensko mla-

(foto Sašo Letonja)

dinsko gledališče je predstavo Rokova modrina prilagodilo tudi za gluhe in naglušne. Poleg nadpisov, ki so močno olajšali spremljanje predstave, so promocijsko tudi znižali ceno vstopnice za člane društev gluhih in naglušnih. Vsako leto izberemo posebno temo ob dnevu slovenskega znakovnega jezika. V novembru smo posvetili posebno pozor-

nost dostopnosti knjižnic za gluhe in naglušne. Prireditelj je bila v Mestni knjižnici Kranj z udeležbo predstavnikov različnih knjižnic in naših društev.

Evropska investicijska banka – Turnir socialnih inovacij 2016

Udeležili smo se tekmovanja socialnih inovacij, ki ga je Inštitut Evropske investicijske banke letos prvič organiziral v Ljubljani. Na osrednji prireditvi se je predstavila tudi Spletna TV. Veseli nas, da je bil prav medij ZDGNS izbran med vsemi slovenskimi socialnimi inovacijami in dobil priložnost, da pred-

Spletno TV je predstavila njena urednica mag. Tina Grošelj (foto Sašo Letonja)

stavi svoje delo pred polno dvorano v Cankarjevem domu. Finalnega nastopa so se udeležili vidni predstavniki slovenske vlade, gospodarskega ministrstva, ekonomske fakultete in gostje iz tujine,

ki delujejo na področju socialnega podjetništva. Spletna TV je dobila svoje mesto tudi v posebni publikaciji z naslovom Social Innovation Tourna-

mag. Tina Grošelj in Mladen Veršič (foto Sašo Letonja)

ment 2016, ki je izšla ob tej priložnosti, dogodek pa so si lahko ljudje ogledali tudi s prenosom v živo na spletu. Evropska investicijska banka spodbuja razvoj različnih socialnih inovacij, najboljše projekte iz Evropske unije pa tudi nagradi. Spletna TV je že leta 2012 prejela posebno nagrado avstrijske fundacije ZERO, ki jo je razglasila za primer odlične prakse v Evropski uniji. Tokratna udeležba na osrednjem dogodku Evropske investicijske banke pa je še ena potrditev kakovosti našega medija in še eno prestižno priznanje. Veseli nas, da Spletna TV prejema različna naročila tako iz Slovenije kot tujine ter da smo konkurenčni, kakovostni in učinkoviti.

Matjaž Juhart

Spletna TV po internetu neprekinjeno ponuja informacije z različnih področij, ki so plod avtorskega dela gluhih in slišočih novinarjev.

Na spletnem portalu www.gluhi.si so obiskovalcem na ogled različne kategorije vsebin: informativne, izobraževalne, kulturne, zabavne, športne. Izvajamo tudi produkcijo rubrik, kot so Športaj z mano, Kulinarični kotichek, Popolna preobrazba in druge.

Vabljeni k ogledu!

Dan slovenskega znakovnega jezika je v Sloveniji vsak dan!

Verjetno ni gluhega Slovenca, ki ne bi vedel, da je 14. november dan slovenskega znakovnega jezika. To je gotovo pomemben dosežek, a za gluhe je to le nadaljevanje dolge in zahtevne poti.

Mladen Veršič, predsednik ZDGNS, je ob tem prazniku povedal: *»Kljub še nedorečenemu sistemu državne skrbi in financiranju slovenskega znakovnega jezika v Republiki Sloveniji v Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije nadaljujemo začrta-no delo ter strokovno in znanstveno pristopamo k razvoju znakovnega jezika. Počaščeni smo, da je vlada RS 2. januarja 2014 v Uradnem listu objavila sklep o posebnem dnevu v Republiki Sloveniji, o 14. novembru kot dnevu slovenskega znakovnega jezika. Prav na ta datum, 14. novembra 2002, je slovenska gluha skupnost po desetletjih prizadevanj dočakala uveljavitev Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika.*

Za razvoj znakovnega jezika skrbi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, ki k temu vse od lanskega leta v okviru Centra za razvoj slovenskega znakovnega jezika pristopa znanstveno.

»V vseh teh letih nam je uspelo raziskati, zapisati in posneti 10 tisoč kretenj, ki so objavljene v Slovarju slovenskega znakovnega jezika. Slovar je brezplačen, lahko pa si uporabniki naložijo tudi brezplačno aplikacijo ali uporabljajo slovar na naši spletni strani. Trudimo se k delu pristopati znanstveno, kar uresničujemo s sodelovanjem s Filozofsko fakulteto UL, Slovensko akademijo znanosti in umetnosti ter našimi uporabniki,« pojasni dosežke na področju razvoja znakovnega jezika sekretar Juhart.

Ob tako pomembnem prazniku uporabnikov znakovnega jezika smo raziskali, koliko je znakovni jezik navzoč v družbi in ali se počasi in vztrajno širi v vse pore družbenega življenja. Najprej pa k osrednji temi letošnjega praznovanja, ki je bila predstavljena na prireditvi v Mestni knjižnici Kranj.

Matjaž Juhart, sekretar Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, je na prireditvi poudaril: *»Še vedno ugotavljamo, da na nekaterih področjih znakovni jezik ni prepoznan kot svojstven jezik. Največ težav imamo na področju šolstva, kjer se zelo počasi uveljavlja pravica do tolmača. Večji problem pa je v tem, da odločevalci z Ministrstva za kulturo uvr-*

ščajo SZJ pod govorce s posebnimi potrebami, kot neke vrste pripomoček in ne kot svoj jezik. In dan znakovnega jezika je namenjen temu, da prepričamo državo, da je slovenski znakovni jezik svoj jezik.«

Potrebam gluhih se je prilagodila kranjska mestna knjižnica. Gre za prvo tovrstno knjižnično prilagoditev pri nas. Pri tem je pomagalo tudi društvo AURIS Kranj.

Damjana Mustar iz Mestne knjižnice Kranj je o prilagoditvah v njihovi knjižnici povedala: *»V naši knjižnici imamo zdaj poseben prostor, ki smo ga poimenovali Očem prijazen kotiček. Na police, ki so nameščene v tem kotičku, smo namestili gradivo, ki je priporočeno za branje tej populaciji. En del je namenjen tudi gradivu v znakovnem jeziku. Nismo pa pozabili niti na revije, ki jih izdajajo društva gluhih in naglušnih.«*

»Verjamem, da bodo od danes naprej tudi naši člani precej bolj obiskovali kranjsko knjižnico in prepričan sem, da je ta dan tudi pozitiven korak k sodelovanju in večjemu obisku naših članov,« je dejal Boris Horvat, predsednik društva AURIS Kranj, in dodal: *»Upam, da bo današnji dan napravil pozitiven korak k opismenjevanju mlajše generacije.«*

Kako otrok z okvaro sluha usvoji jezik

Opismenjevanje gluhih se mora začeti že v otroštvu. Jezikoslovec dr. Matic Pavlič je napisal priročnik z naslovom Kako otrok z okvaro sluha usvoji jezik. Priročnik je dostopen na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Avtor priročnika je ob izdaji povedal številne zanimivosti, nekaj jih povzemamo tu, sicer pa priročnik priporočamo v branje predvsem staršem in učiteljem otrok z okvaro sluha.

»Človek ima neko okno priložnosti za usvojitev jezika, in to se izteče s puberteto. Če do takrat otrok ne usvoji jezika, ga ne bo nikoli. To ni nekaj, kar se da nadoknaditi,« poudarja pomembnost takojšnjega usvajanja jezika dr. Pavlič in dodaja: *»Gluh otrok, ki usvaja znakovni jezik, ta jezik usvoji primerljivo, kakor slišječ, ki usvaja govorni jezik. Če pa gluh otrok usvaja slišječ jezik, kjer prenos podatkov poteka po sliščem kanalu, pride do motenj, ker podatki niso dostopni. Zato pride do zamud pri razvoju jezika ali tega, da jezika celo ne usvoji.«*

Dr. Pavlič posebno poglavje o usvajanju jezika namenja tudi otrokom s polževim vsadkom. Sicer pa veliko prednost vidi v dvojezičnem izobraževanju: »Te intuitivne sodbe, ki predpostavljajo, da bo znakovni jezik upočasnil govorni razvoj, so zgrešene, v resnici je dokazano prav nasprotno. Tudi če otrok usvaja znakovni jezik, mu ravno ta veščina, ta jezik, omogoča, da bo pozneje bolj kompetentno in lažje usvojil jezik, ki mu zaradi te okvare, ki jo ima, sicer ni tako dostopen.«

Jezikoslovec tudi poudarja, da je temu področju treba nameniti vso pozornost, saj zamujenega ni mogoče nadoknaditi: »V realnem življenju se pogosto ne pokažejo primeri, kjer bi lahko opazoval, kaj se zgodi, ko pride do težav. Ne boš otroka odrezal od jezika za prvi dve leti, da vidiš, kaj se zgodi. Se pa realno to dogaja pri gluhih. Starši to počnejo z lastnimi otroki, zaradi nevednosti. Veliko študij s stališča usvajanja jezika je narejenih prav na gluhih. Ker je edina populacija, kjer pride v realnem življenju do eksperimentiranja pri usvajanju jezika.«

Zmajček in Morska deklica

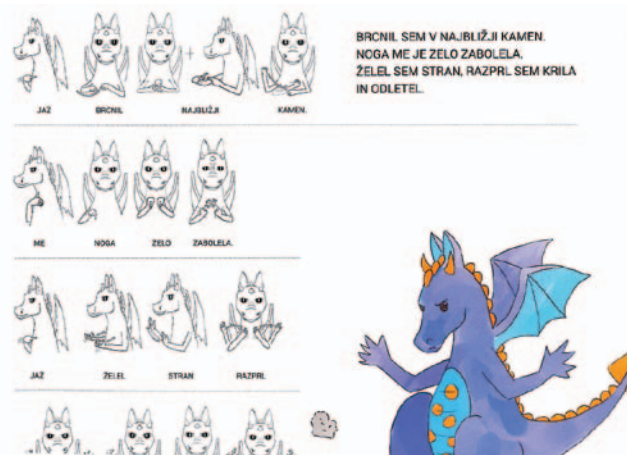
Knjiga Zmajček in Morska deklica avtorice Katarine Picelj je že šesta po vrsti, ki jo je izdala Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije. S tem pomaga spodbujati gluhe otroke k branju. Vsebina knji-

ge je predstavljena v pisni obliki in obenem tudi z ilustracijami kretenj v slovenskem znakovnem jeziku. Zgodba govori o zmajčku, ki je drugačen od drugih zmajev. Zelo je radoveden, kar naprej postavlja vprašanja in ne more nadzirati ognja, ki mu velikokrat uide iz gobčka. Ker ga nihče ne razume, se nekega dne odloči, da odleti stran. Sreča morsko deklico, ta pa ga povabi v morski svet, kjer potrebujejo njegovo pomoč. Zmajček se sprva obotavlja, saj je to zanj nekaj novega, nato pa se prepusti dogodivščini. Domov se vrne kot junak in zelo rad pripoveduje zgodbe, ki jih vsi z zanimanjem poslušajo.

Zgodba govori o drugačnosti in o tem, kako pomembno je, da jo sprejme tako okolica kot posameznik. Za posameznika je pomembno, da ima moč, voljo in okolje, ki ga spodbuja in razume.

Katarina Picelj, avtorica knjige, je želela bralcem knjige sporočiti, »da je sprejemanje drugačnosti zelo pomembno – pri okolici in posamezniku«. Ob tem poudarja tudi pomembnost tega, da se otroci z drugačnostjo srečajo čim prej, saj tako ne razvijejo sodb oziroma se ne ustrašijo ali umaknejo ob stiku: »Otroci, ki se že v otroštvu srečajo s to tematiko, srečajo svet gluhih in SZJ, razvijejo empatijo, spontano sprejmejo drugačnost in pozneje to zanje ne pomeni nikakršne ovire.«

Knjigo je ilustrirala komaj 13-letna Vita Picelj Moro. Kretnje pa je ilustriral akademik Nikolaj Vogel.

»Risala sem na digitalno tablo z digitalnim svinčnikom. Vse se prenaša na računalnik, kjer se slika prikaže. Za tehniko modernega risanja, digitalne risbe, sem se odločila, ker je na papirju težje popravljati. Na računalniku pa lahko vse zbrišeš in se napake ne vidijo.«

Vita si želi, da se otroci s pomočjo ilustracij lažje in bolje vživijo v zgodbo ter »da preprečijo negativna čustva. Da je več pozitivnih. Mislim, da je najboljši del knjige na koncu, ko Tiho pokaže, da drugačnost ni nič slabega in da je treba to podpirati. Da sprašuje in je radovednejši od drugih zmajčkov.«

Knjiga Žiga Špaget prejela priznanje Zlata hruška

Mestna knjižnica Ljubljana vsako leto izbere najboljšo domačo in tujo mladinsko literaturo in ji podeli zlato hruško. Letošnja podelitev zlatih hrušk je potekala 23. novembra v Cankarjevem domu. Med dobitniki priznanj je bila tudi knjiga za otroke in mladino Žiga Špaget gre v širni svet, ki jo je izdala Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije in je ilustrirana tudi v slovenskem znakovnem jeziku. Njena poučna in domiselna vsebina pa je tista, ki je prepričala odločevalce za nagrado.

Darja Lavrenčič Vrabec iz Mestne knjižnice Ljubljana je pojasnila, da uredniški odbor, ki odloča o prejemnikih nagrad, sestavlja 18 ljudi: »Veseli smo, da je Žiga Špaget s pomočjo imenitne avtorice doktorice Aksinje Kermauner doživel tudi izdajo, ki jo je zmogla izdati založba zveze in jo namenja svoji

mladi populaciji. Nas pa veseli, da je takšno izdajo gibal plemenit namen. To, da je ta plemenit namen zmogel izdati tudi dovolj kakovostno knjigo za tovrstno populacijo.«

V imenu ZDGNS je nagrado prevzel predsednik Veršič (foto Božidar Subotič)

Pri ustvarjanju in izdajanju knjige so sodelovali številni zaposleni na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije, nagrado pa je prevzel Mladen Veršič, njen predsednik, ki je bil vidno ponosen na nov dosežek naše invalidske organizacije: »Zdi se mi pomembno, da imajo tudi gluhi na voljo knjige z znakovnim jezikom. Želim si, da bodo čim več brali, saj je to pomembno za njihovo prihodnost.«

Mladen Veršič, Matjaž Juhart in Aleksandra Rijavec Škerl (foto Božidar Subotič)

Svojega navdušenja ni skrival niti sekretar Juhart: »Zveza društev že šest let vsako leto izda posebno pravljično s sredstvi Ministrstva za kulturo in FIHO. In vsako leto posebna komisija ocenjuje te izdelke. Veseli nas, da smo bili s publikacijo Žiga Špaget prepoznani v strokovni javnosti in da smo tudi prejeli posebno priznanje, zlato hruško, kot primerno publikacijo za otroke in mladino. Poleg tega pa so to nagrado utemeljili tudi s tem, da je ta pravljična

poučna za učenje znakovnega jezika, tako za širšo javnost kot tudi za gluhe in naglušne.»

Za razkritje nove publikacije Zveze društev gluhih in naglušnih bo treba še malo počakati. Gotovo pa lahko pričakujemo najmanj tako uspešno in zanimivo knjigo, kot je bila zadnja.

Širjenje in prepoznavnost slovenskega znakovnega jezika zagotavlja tudi Spletna TV

Spletna TV si uspešno utira pot v slovenskem medijskem prostoru vse od svojega nastanka januarja 2007. Dnevno pripravljajo lasten program, ki ga lahko spremljate vse dni v letu na www.gluhi.si. Na voljo so vam koristne in uporabne informacije. Najbolj gledane rubrike so Kulinarični kotiček, Popolna preobrazba, Športaj z mano in P(O)sebne zgodbe, najbolj prepoznavni pa so po produkciji družbenoodgovornih spotov. Lahko pa si ogledate tudi prvo samostojno serijo Spletne TV, Sprememba življenjskega stila. Največja razlikovalna prednost Spletne TV so prilagoditve, ki jih zagotavljajo, da je program dostopen tudi osebam z okvaro sluha, pa tudi objektivne in preverjene informacije

Ekipa spletne TV

je. Odlikujejo jih ekskluzivne zgodbe o invalidih in spodbujanje dobre prakse v državi. Najdragocenejši pa so ljudje, ki ustvarjajo Spletno TV.

»Zagotovo je Spletna televizija najmočnejši medij, iz katerega se gluhe osebe učijo in krepijo, ne samo znakovni jezik, ampak tudi slovenskega. Vsi prispevki so namreč prirejeni v slovenski znakovni jezik, podnaslovljeni in opremljeni z govorcem.« Zato sekretar Matjaž Juhart vidi Spletno TV kot *»odličen didaktičen pripomoček za učenje jezika«*.

Spletna TV pripomore k večji dostopnosti informacij, obenem pa z usposabljanji in zaposlovanjem oseb z okvaro sluha daje priložnost za delo tej ran-

ljivi skupini. Poleg tega je odličen zgled sodelovanja gluhih in slišočih ljudi.

Sabina Hmelina, športna novinarka Spletne TV, je dobitnica olimpijske medalje v smučanju: *»Šport je del mene že vse življenje. To je zame sanjsko delo. Pri svojem delu čutim enako pripadnost, kot sem jo pri športu. Na Spletni TV zelo rad delam. Delo je zelo dinamično, zanimivo in ustvarjalno.«*

Gorazd Orešnik na stolpu 101, Tajpej

Del ekipe je tudi Gorazd Orešnik, ki v medijski produkciji dela že 25 let. Rad dela in ustvarja na Spletni TV kot montažer in snemalec. Andrej Lakner je novinar, sicer pa prispevke Spletne TV opremlja z glasom: *»Delam v okolju, ki ga do zdaj nisem poznal, kar mi pomeni svojevrsten izziv, nove izkušnje. Poleg tega pa imam priložnost, da se naučim tudi nekaj znakovnega jezika.«* Daša Peperko je gluha napovedovalka prispevkov, tudi ona v svojem delu uživa in pravi, *»da se pri vsaki napovedi kaj novega naučim«*. Vse zvočne informacije Spletne TV prirejajo v znakovni jezik usposobljeni tolmači znakovnega jezika, med drugimi tudi Natalija Spark, ki ocenjuje: *»Spletna TV ni samo medijski prostor. Je tudi prostor, v katerem se tudi slišočih veliko naučimo. Je kot učni pripomoček.«* Uredništvo Spletne TV pa je posebej ponosno tudi na gluho novinarko Valerijo Škof, ki svoje delo ocenjuje kot *»zanimivo in pestro. Rada raziskujem različne zgodbe in spoznavam nove ljudi. Do zdaj sem si nabrala že veliko izkušenj in naučila sem se novih stvari. To je moja sanjska služba in vesela sem, da jo imam.«*

Vsebine Spletne TV načrtuje in organizira odgovorna urednica mag. Tina Grošelj.

»Ko smo začeli Spletno TV, pravzaprav ni bilo kadrov z okvaro sluha, ki bi bili usposobljeni za tovrstno delo. Tako smo z leti izobraževanj in usposabljanj dobili ljudi, ki danes opravljajo delo samostojno oz. z nekaj asistenco.«

Terensko delo

V letu 2015 smo pripravili 650 vsebin, od teh je bila večina avtorskih. Medtem smo zagotavljali tudi priredbe za druge televizije. Najponosnejša sem na svoje gluhe sodelavce, ki so naredili največji preskok, da so se uveljavili na tem področju, kjer prej niso delali. Smo zelo omejeni s sredstvi. Tako imamo majhno skupino ljudi, kjer se mešajo slišči, naglušni in gluhi. Da se lahko vsak dan učimo drug od drugega. Kot zanimivost lahko povem, da naši uredniški sestanki niso nikoli tihi. Čeprav potekajo v znakovnem jeziku, se menja krešejo tudi tukaj in se pravzaprav izmenjujejo informacije v dveh jezikih,« vidno ponosna na svoje sodelavce dodaja mag. Grošljeva.

Predstavitve znakovnega jezika v vrtcu Galjevica

A vrtno se k osnovam slovenskega znakovnega jezika. Prstno abecedo, nekaj osnovnih kretenj in pravljico v znakovnem jeziku so spoznali naši najmlajši v Vrtcu Galjevica. Po učenju prstne abecede so hitro samostojno črkovali svoje ime in usvojili nekaj čisto pravih kretenj. Najbolj pa jih je zanimal nastanek posamezne kretnje. Predstavitve so izvedli gluha Lada Lištvanova, Indira Vehbić iz Mestnega društva in Tine Jenko iz Ljubljanskega društva gluhih in naglušnih.

»Projekt je zelo pomemben, saj slišči otroci iz vrtca ne poznajo kulture gluhih, zato jim mi to predstavljamo,« je povedala Lada Lištvanova, ki je z lutko Arielo vzbudila največ zanimanja otrok, saj sta z Arielo ves čas komunicirali z znakovnim jezikom.

Marjan Perger, vzgojitelj v Vrtcu Galjevica, je poudaril pomembnost takšnih projektov za naše najmlajše v predšolski vzgoji: »Pomembno je, da otroke seznanimo z drugačnostjo. S slepoto, gluho ... Da se, če srečajo gluho osebo na ulici, znajo približati in pomagati. Da se ne umaknejo in da je ne pustijo same. Vsekakor se tako razvija empatija,

sočutnost. Otroci se srečujejo z drugačnostjo, in to je v današnjem času zelo pomembno.«

Indira Vehbić, sekretarka Mestnega društva gluhih in naglušnih, je bila navdušena nad odzivom otrok: »Zanimivo je to, kako znajo tako majhni otroci izraziti sočutje do drugačnosti. Zelo hitro se učijo. Odziv otrok se mi res zdi enkrat.«

Dostopnost glasbe in priredbe v znakovni jezik

Znanstveniki nevrologi so odkrili, da tudi poslušanje glasbe možganom pošilja pozitivna občutenja in s tem spodbuja izločanje dopamina, hormona sreče. Gluhi lahko glasbo občutijo z vibracijami. Vse več pa nastaja priredb glasbe v izvedbi oseb z okvaro sluha in tolmačev znakovnega jezika. Ob ustvarjanju glasbe se sprošča in uživa tudi Martin Klepec, otrok gluhih staršev in kvalificirani tolmač znakovnega jezika. S pesmijo Oblika jezika sporoča, da se ljudje razlikujemo le v rabi jezika.

»Prav se mi zdi, da so pesmi pretolmačene, da gluhi širijo besedni zaklad. Če govorimo o dostopnosti, so tudi umetniška dela čedalje bolj dostopna ljudem. Zakaj ne bi enako naredili z glasbo, ki je tudi umetnost? Prav pa je, da priredbe zajemajo čim več zvrsti, da gluhi nimajo omejene izbire, ampak imajo možnost izbirati,« o dostopnosti glasbe meni Martin Klepec.

Pesem Oblika jezika je v znakovnem jeziku interpretiral Boštjan Jerko, ki je prav tako tolmač znakovnega jezika: »Pri glasbi se mi zdi pomemben ritem. Tudi gluhi dajo veliko na to. Zato sem tudi pri tolmačenju te pesmi posebno pozornost namenil ritmu kretenj; želel sem ustvariti ples rok.«

Vedno nasmejane Energične Štajerke

Energične Štajerke so še ena glasbena skupina, ki glasbo prireja za gluhe. V skupini so dve slišči in ena gluha članica. Njihov repertoar sestavljajo različne glasbene zvrsti. O njihovem delu smo se po-

govarjali v Društvu gluhih in naglušnih Celje, kjer ljubiteljska skupina trenira pred nastopi.

Energične Štajerke s predsednikom države, Borutom Pahorjem

Kako poteka njihovo delo, so nam v kratkem pogovoru razložile simpatične Štajerke: »Najprej izberemo pesem. Potem se jaz doma posnamem v kretnji. Dekletom pošljem video, da nato vsaka vadi doma kretnje, da na nastopu vse kretamo enako,« začne naš intervju na prijetno hladno jutro v Celju Valerija Škof. Energične Štajerke si najbolj želijo, da bi sporočilo vsake pesmi, ki jo interpretirajo, doseglo srca njihovega občinstva: »Prispodobne in skrite pomene v pesmih vedno skupaj predebatiramo. Da jih prikažemo tako, da bodo gluhi razumeli besedilo. Ni tako, da kar odkretamo, ampak se potrudimo, da pojasnimo pomen,« jo dopolni druga članica skupine, Gabi Jurkošek, sicer tolmačica znakovnega jezika. Škofova pa si najbolj želi, »da bi gluhi ponotranjili pomen glasbe. Besedila. Da razumejo zgodbo, da spodbudimo domišljijo. Da ni samo melodija, ampak tudi zgodba.«

Vse tri Energične Štajerke pa si želijo še, da bi glasba dosegla tudi svoj najvišji namen pri gluhih in naglušnih, da bi jih pomirila, jih navdala s pozi-

Hello (Adele) je v mednarodni kretnji interpretirala Jelena Bolšedonova

tivnimi čustvi in jih ponesla v svet prispodob. Še tretja članica skupine, Lidija Letonja, tudi tolmačka znakovnega jezika, pravi, da v svojem delu, ki ga opravljajo prostovoljno, čutijo posebno poslanstvo in da je to največje zadovoljstvo, ki ga imajo pri svojem delu.

V režiji gluhe režiserke Lade Lištvanove so pri nas nastale že številne priredbe znanih glasbenikov, med njimi tudi pesmi Hello glasbenice Adele. V slovenskem znakovnem jeziku jo je predstavila Valerija Škof, v mednarodni kretnji pa Jelena Bolšedonova. Toda vsake pesmi ni mogoče prirediti, saj so zaščitene z avtorskimi pravicami in potrebujemo dovoljenje. Ena zadnjih priredb v režiji Lištvanove pa je legendarna pesem Imagine Johna Lennona.

Lennonov Imagine v interpretaciji Valerije Škof

»Kako se dela priredbe pesmi v znakovni jezik, sem se naučila med študijem na Češkem,« pojasnjuje izjemna režiserka Lištvanova, ki utemeljuje svoje pomembno poslanstvo tudi s tem, da je bistvo vsake priredbe to, da bodo gluhi oz. gledalci razumeli vsebino pesmi v znakovnem jeziku: »Če bi pesem dobesedno odkretali v znakovni jezik, bi bili gluhi navdušeni, razumeli bi kretnje, ne bi pa razumeli vsebine. Zato se mi zdi pomembno, da razumejo sporočilo pesmi in se tudi dobro počutijo.«

Če kaj, je letošnji dan znakovnega jezika dokazal, da gluhi v družbi postajajo vse bolj opazni. Organizacije, kot so Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije in področna društva gluhih in naglušnih po vsej Sloveniji, ter uporabniki pa so nosilci, raziskovalci in podporniki slovenskega znakovnega jezika. Oni so dokaz, da slovenski znakovni jezik živi in se razvija.

**Mag. Tina Grošelj
Andrej Lakner
Nina Cijan**

Slovenija uspešno kandidirala za organizacijo skupščine IFHOH leta 2018 v Ljubljani

Junija je v Washingtonu potekala 10. svetovna konferenca Mednarodne zveze naglušnih (IFHOH), ki ga je organiziralo Ameriško združenje naglušnih oseb (HLAA) v Washingtonu. Kongresa in skupščine, ki je potekala v sklopu dogodka, so se udeležili predstavniki 21 držav, ki so sodelovali na različnih predavanjih in delavnicah na temo dostopnosti in vključevanju naglušnih oseb.

Predstavniki Slovenije se skupščine v Washingtonu nismo udeležili, smo pa kljub temu pripravili predstavitveni videospot, s katerim smo uspešno predstavili ZDGNS kot organizatorko skupščine IFHOH leta 2018 v Ljubljani. Organizacija skupščine svetovne zveze naglušnih in vzporedna konferenca pomenita velik zalogaj za nas, obenem pa je to tudi izvrstna priložnost, da se predstavimo širši, tako evropski kot svetovni javnosti z aktivno vlogo pri dejavni skrbi za osebe z izgubo sluha.

Predstavitve Slovenije in ZDGNS na skupščini IFHOH

Kajti poleg skupščine IFHOH bo sočasno potekala tudi skupščina Evropske zveze naglušnih (EFHOH). Predvideni datum dogodka bo od 13. do 15. aprila 2018.

Na vsakem letnem srečanju svetovne ali evropske zveze naglušnih se sprejme deklaracija, ki je vodilo in opomnik vsem članicam, kje se kažejo najšibkeše točke in na katerih področjih je potrebno še posebej aktivno sodelovanje.

Na skupščini IFHOH 23. junija je bila tako sprejeta t. i. Washingtonska deklaracija, ki poudarja potrebo po dostopnosti do kakovostnih in cenovno dostopnih slušnih aparatov ter vsadkov, ki morajo

biti združljivi tako s starejšimi kot novejšimi tehnologijami v mobilnih telefonih in drugih tehničnih sredstvih.

IFHOH se v zadnjem obdobju čedalje aktivneje povezuje tudi s sorodnimi organizacijami in skupaj z njimi opozarja na problematiko, s katero se srečujejo osebe z izgubo sluha. Delovanje in prizadevanje IFHOH-a je tako podprla Shelly Chadha, predstavnica Svetovne zdravstvene organizacije, zadolžena za senzorne okvare (gluhoto, naglušnost, slepoto in gluhoslepoto), predsednik Svetovne zveze gluhih ter predsednik Mednarodne zveze invalidov Collin Allen, ki je v svojem nagovoru na konferenci poudaril pomen sodelovanja invalidskih organizacij predvsem pri temah, kjer je skupen interes. Izpostavil je dostopnost do podnapisov in spodbujanje za njihovo izvedbo. Različne raziskave po vsem svetu namreč kažejo naraščajoče potrebe po podnaslavljanju, saj te ne koristijo samo osebam z okvaro sluha, temveč tudi vsem drugim.

Darja Pajk, podpredsednica ZDGNS, med predstavitvijo Slovenije in ZDGNS v Parizu na skupščini EFHOH

IFHOH si je za nadaljnje dvoletno obdobje zadal naslednje naloge:

- izpostavljanje težav zaradi okvare sluha ob svetovnem dnevu sluha 3. marca;
- organizacija konference v sodelovanju z nemškimi člani IFHOH-a v Berlinu oktobra 2017 na temo tehnoloških dostopnosti;
- spodbujanje in spremljanje projektov, ki omogočajo spreminjanje govora v besedilo;
- delovanje v smislu zagovarjanje kakovostnih, cenovno dostopnih slušnih pripomočkov s teh-

- nologijo, ki omogoča kompatibilnost z novo in tudi z že obstoječo tehnologijo;
- posodabljanje in pregledi sedanje dokumentacije;
 - izvajanje in razvijanje projekta, ki se nanaša na Konvencijo o pravicah invalidov;
 - sodelovanje pri organizaciji skupščine in konference leta 2018 v Ljubljani.

Lidia Smolarek Best, podpredsednica EFHOH, Marcel Bobeldijk predsednik EFHOH, Darja Pajk podpredsednica ZDGNS, Aida Regel Paulsen, sekretarka EFHOH

Letos so potekale tudi volitve za člana odbora IFHOH. Izmed kandidatov je bil na novo izvoljen Patrick Darilni Egeša iz Ugande, sicer pa je zasedba odbora ostala enaka: Avi Blau iz Izraela, Louise Carroll z Nove Zelandije, Heikki Niemi iz Finske in Marcel Bobeldijk iz Nizozemske. Predsednica ostaja dr. Ruth Warick iz Kanade.

V preteklih dveh letih je bila ustanovljena tudi Azijsko-pacifiška zveza naglušnih, katere vodenje je prevzela Duong Phuong Hanh iz Vietnama.

Člani odbora evropske zveze naglušnih in Darja Pajk med predstavitvijo Slovenije in ZDGNS na skupščini EFHOH v Parizu 2016

Ker je naglušnosti čedalje več tudi med mladimi, je izjemnega pomena tudi njihovo združevanje. Mladi naglušni v starosti do 35 let dejavno sodelujejo tako na svetovni kot evropski ravni in se redno udeležujejo srečanj, v Washingtonu pa so predstavili svojo novo zasedbo (Glenn Storsletten iz Norveške, Daria Panicheva iz Rusije, Bowen Tang iz Kanade, Astrid Fejrø iz Danske in predsednik IFHOHY Victor Rehn iz Finske).

Darja Pajk

Washingtonska deklaracija – deklaracija o tehnološkem napredku in slušnih pripomočkih

Približno 15 % svetovnega odraslega prebivalstva se srečuje z izgubo sluha, kar predstavlja eno od najštevilnejših skupin, ki se spoprijema z invalidnostjo.

Slušni aparati in drugi pripomočki osebam z izgubo sluha bistveno dvignejo kakovost njihovega življenja in so izrednega pomena za zagotavljanje enakovrednega položaja naglušnih v družbi. Dostopnost do kakovostnih slušnih aparatov ter drugih slušnih pripomočkov je bila poudarjena že leta 2015 v Essenski deklaraciji.

Poudarek je predvsem na dostopnosti do vseh slušnih pripomočkov, s posebnim poudarkom na slušnih aparatih, ki so najpogostejši pripomoček. Cena pripomočkov ne sme vplivati na njihovo pridobitev in nihče ne bi smel biti zato zapostavljen.

Dostopnost do ustreznih slušnih pripomočkov in rehabilitacije je opredeljena tudi v Konvenciji Združenih narodov o pravicah invalidnih oseb. V skladu s Konvencijo ima oseba z izgubo sluha pravico do neodvisnega in polnega življenja (5. člen), pravico

do dostopnosti (9. člen) in pravico do zdravstvene rehabilitacije (25. člen).

Konvencijo ZN je do zdaj potrdilo in ratificiralo 165 držav članic.

Tehnologija slušnih aparatov in različnih vsadkov se nenehno izboljšuje, vendar napredek prinaša tudi nove izzive. Svetovna organizacija naglušnih (IFHOH) spodbuja napredek na področju tehnološkega razvoja vseh pripomočkov, ki omogočajo varno in kakovostno poslušanje. Obenem pa pri IFHOH-u opozarjajo na potrebo, da je nujno, da so vse nove naprave združljive s slušnimi aparati in vsadki. Poudarek je predvsem na združljivosti z mobilnimi telefoni in preostalimi pripomočki za poslušanje. Kljub napredku vztrajajo pri potrebi po vgrajevanju in vključevanju t. i. tuljavice, ki omogoča poslušanje s

pomočjo zdaj obstoječih pripomočkov. Zagovarjajo stališče, da morajo nove tehnologije delovati vzporedno s tuljavico in tako uporabnikom omogočati optimalne možnosti za poslušanje.

V Svetovni organizaciji naglušnih pozivajo svoje članice po vsem svetu, da aktivno sodelujejo z vladami in drugimi pristojnimi organi za zagotavljanje dostopnosti do kakovostnih slušnih aparatov ter preostalih pripomočkov vsem osebam z izgubo sluha. Prav tako pozivajo k ustrezni strokovni obravnavi ter rehabilitaciji oseb z izgubo sluha.

Deklaracijo so sprejeli na skupščini (BGM) IFHOH-a v Washingtonu 22. junija 2016

Darja Pajk

AUDIO BM najdete na Letališki cesti 5, v Ljubljani, sicer pa vam je na voljo tudi devet njihovih poslovalnic po vsej Sloveniji

V ponudbo uvrščajo sodobno tehnologijo slušnih aparatov, tudi za modele slušnih aparatov, ki spadajo v cenovni standard (in so torej brez doplačila). V AUDIO BM se srečujeta tradicija priznanih proizvajalcev in mladost podjetja. So pooblaščen dobavitelj in servis za slušne aparate skupine Sonova (Kanada/Švica) in William Demant (ZDA/Švica). V svoji ponudbi imajo tudi

baterije in pripomočke za zaščito sluha. Da je preizkus sluha in kateregakoli slušnega aparata dostopen, omogočata brezplačno informativno testiranje sluha in Unitron Flex: t. i. trial preizkus slušnih aparatov. Individualno svetovanje pri izbiri slušnega aparata je zagotovilo, da boste spet slišali s pravilno izbranim slušnim aparatom, ki bo primeren za vaše želje in potrebe.

AUDIO BM
SLUŠNI APARATI

Kdo bo vodil evropski parlament?

Evropski parlament bo januarja prihodnje leto volil novega predsednika, ki bo to evropsko institucijo vodil dve leti in pol. Boj za predsedniški stolček že poteka s polno paro, med možnimi kandidati pa omenjajo tudi Slovenca Lojzeta Peterleta.

V javnosti trenutno kroži šest imen kandidatov za predsednika (foto: Mediaspeed)

V evropskem parlamentu, v katerem so poslanci izvoljeni za pet let, ima predsednik polovični, torej dvoipolletni mandat. Med največjima političnima skupinama, desnosredinsko Evropsko ljudsko stranko (EPP) ter socialisti in demokrati (S&D), velja dogovor, da se na položaju izmenjujejo njuni predstavniki.

Schulz je izjema

Toda nemški socialdemokrat Martin Schulz je izjema, saj je bil za predsednika evropskega parlamenta izvoljen že dvakrat zapored in bo tako na čelu te institucije najmanj pet let. Leta 2014 je namreč po porazu v tekmi za položaj predsednika

Schulz upa, da bo še tretjič izvoljen na položaj (foto: Profimedia)

evropske komisije sklenil kupčijo za še en mandat, po katerem naj bi se poslovil od predsedniškega stolčka. Zdaj sicer upa, da bo kot sila kontinuitete in trdnosti še tretjič izvoljen na položaj. V prid njemu govori dejstvo, da je predsednik evropskega parlamenta edini visok položaj v Uniji, ki je v rokah S&D. Tako predsednik evropskega sveta Donald Tusk kot tudi predsednik evropske komisije Jean-Claude Juncker namreč prihajata iz vrst EPP. Kaj kmalu pa se lahko zgodi, da bo tudi sedež predsednika evropskega parlamenta zasedel kdo iz te stranke.

Peterle na vrhu?

V javnosti že kroži več imen morebitnih kandidatov največje skupine v 751-članskem parlamentu, s slovenskim evropskim poslancem Lojzetom Peterletom, Irko Mairead McGuinness, Italijanom Antoniom Tajanijem, Francozom Alainom Lamassourom in Avstrijcem Othmarjem Karasom vred. Peterle je ta teden ob robu plenarnega zasedanja v Strasbourgu poudaril, da svojo morebitno kandidaturu vidi kot odraz podpore kolegov. »Če bi me skupina izbrala kot kandidata za predsednika parlamenta za prihodnje dvoipolletno obdobje, bi to sprejel kot veliko čast,« je dodal.

Nekdo tretji?

V igro za najvišji položaj v evropskem parlamentu pa so vstopili tudi Evropski konservativci in refor-

Helga Stevens

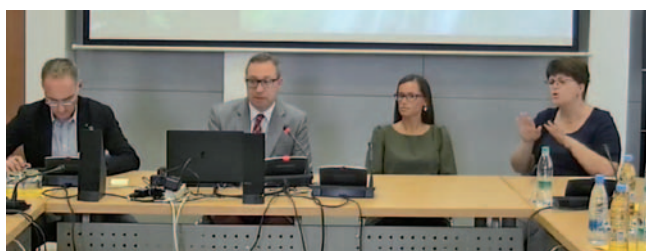
misti (ECR), tretja največja politična skupina, ki je ta teden za svojo kandidatko za predsednico institucije imenovala gluho poslanko iz Belgije, Helgo Stevens. »Kandidiram, ker verjamem, da mora biti evropski parlament kot neposredno voljena institucija bolj odprt in mora predstavljati celotno EU.

Videla sem, kako vse pomembne odločitve v ozadju sprejema le nekaj moških iz peščice članic. Evropa je široka in raznovrstna. To različnost je treba predstaviti, poslanci vseh članic pa bi morali biti enakopravni,« je poudarila Stevensova v sporočilu za javnost.

Tematska konferenca Programskega sveta RTV Slovenija

Programski svet RTV Slovenija se je sešel na prvi tematski konferenci, ki je bila namenjena seznanitvi z vsebinami in tehničnimi možnostmi dostopa senzornih invalidov do vsebin, ki jih ponuja javni medijski servis.

Marko Filli, generalni direktor RTV Slovenija, je v svojem nagovoru dejal: *»Želimo, da vsebine, ki jih proizvajamo, pridejo do kar se da širšega kroga gledalcev in poslušalcev oz. uporabnikov naših programov in storitev. V preteklih letih smo uvedli tudi poseben profil v zavodu, koordinatorja invalidskih vsebin, kar je temu področju dodalo še dodaten zagon, kajti pred tem smo se s tem ukvarjali vsak znotraj svojega uredništva, vsak po svojih močeh.«*

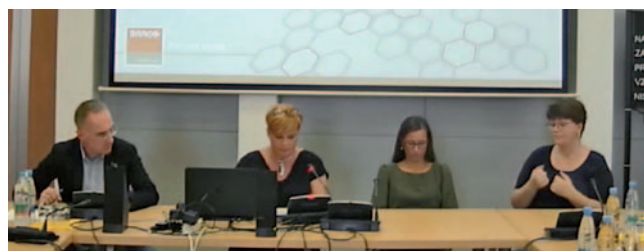

Mag. Marko Filli, generalni direktor RTV

V Evropi za zdaj obstaja standard, ki senzornim invalidom omogoča spremljanje prilagojenih televizijskih programov na t.i. hibridnih televizijah in po posebnih kanalih. V Sloveniji je ta standard za zdaj še v povojih.

Ob tem pa mag. Mateja Vodeb, koordinatorica vsebin za invalide na TVS, največ obetov znova polaga v prihodnost: *»Nove tehnologije, ki se nekatere še razvijajo, nekatere so pa tudi že razvite, bodo omogočale sočasno spremljanje v prilagojenih tehnikah, česar se veselim in težko pričakujem. To pomeni, da gledalcem in poslušalcem s senzorno invalidnostjo ne bo treba preklapljati na ločene kanale.«*

In kakšne novosti lahko na področju prilagojenih vsebin RTV Slovenija pričakujejo senzorni invalidi kaj prej kot v prihodnje?

Mag. Mateja Vodeb, vodja projekta Dostopno

Mag. Vodebova pojasnjuje: *»Na TVS trenutno delamo pri implementaciji pridruženega zvočnega kanala, ki bo omogočil implementacijo sinteze govora za branje podnapisov za slepe in slabovidne ter spremljanje zvočnih opisov sočasno in ne v posebnih terminih. Treba pa se je zavedati, da ne gre samo za prenašanje dobre prakse iz tujine v naš prostor. Treba je izbrati in razviti tehnologije za našo specifično situacijo.«*

Drugi del konference pa je bil namenjen razpravi, v kateri so sodelovali povabljeni gostje z različnih področij senzorne invalidnosti. Ti so predstavili nekatere kratkoročne in dolgoročne izboljšave pri ponudbi in obsegu vsebin.

Sabina Dermota je opozorila na težave, s katerimi se srečujejo slepi in slabovidni: *»Dokumentarni filmi so Dostikrat prilagojeni tako, da del vsebine bere bralec, drugi del pa je v tujem jeziku, v izvirnem govoru. Seveda so na ekranu podnapisi, mi pa teh podnapisov ne moremo brati in nam del tega filma zmanjka. Ta del je za nas izgubljen. Poleg tega v kontaktnih oddajah voditelj povabi gledalce na kontaktno številko, ki je izpisana na zaslonu, da pokličejo ter se tako vključijo v pogovor. Iz te*

Tone Petrič je predstavil potrebe gluhih gledalcev

razprave smo mi nekako izključeni, ker številke ne vidimo in se temu ne moremo prilagoditi.«

Tone Petrič iz Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je izpostavil problem gluhih gledalcev: »Podnaslavljanja ni v živo, včasih tudi ni tolmača.

Zadnje čase se stanje sicer izboljšuje. Prej tolmača sploh ni bilo, zdaj pa je. Ampak ko si včasih zvečer zaželim ogledati kakšen slovenski film, pa ni podnapisov. Moram počakati, da bo film prišel na spletno stran Dostopno.si, ampak to je že vprašanje časa. Potem pa me že mine, da bi ta film sploh gledal.«

Sicer pa so navzoči programskemu svetu RTV med drugim izrazili tudi željo, da bi bile senzornim invalidom prilagojene tudi vsebine, ki so predvajane v živo, predvsem informativne oddaje, športni prenosni in pomembnejše kulturne prireditve.

Andrej Lakner

Razmišljanje o tematski konferenci Programskega sveta RTV Slovenija

Seveda me je prijetno presenetilo vabilo na konferenco in možnost, da kot naglušna oseba izpostavljam težave, s katerimi se srečujem ob spremljanju televizijskih oddaj na nacionalni televiziji.

Nekaj nelagodja pred udeležbo, razmišljanje, kaj bi bilo smiselno povedati v kratkem času, kaj bodo omenjali drugi.

Nelagodje tudi, ker se nikakor ne čutim invalidka, oseba s posebnimi potrebami, temveč le kot čisto običajna oseba, taka kot vsak drug. Oseba, ki si želi pogledati oddajo v soboto zvečer v družbi in ob tem razumeti vsebino brez uporabe indukcijske zanke, FM-sistema in spraševanja »Za kaj gre? Kaj so rekli?« So torej moje potrebe res posebne? Ali so prav takšne kot potrebe vseh drugih, le njihovo zadovoljevanje je malo bolj zahtevno? Mar ni že izbor samega besedišča v temelju nekakšno etiketiranje in stigmatiziranje?

Uvodnim nagovorom in predstavitev je sledil strokovni del, ki je bil zanimiv in poučen s pojasnili, kakšne so tehnične možnosti za ureditev dostopnosti in kje so tehnološke zadrege. Žal se je strokovni del predstavitev zavlekel in časa za uporabniške izkušnje in nasvete je bilo izjemno malo. Vsekakor pa ga je zmanjkalo za diskusijo, ki bi bila skoraj nujno potrebna.

Kljub temu pa lahko kot pozitivno seveda ocenjujem že sam namen programske konference, saj kaže zavedanje vodstva, da je nujno treba oblikovati program tako, da bo dostopen čedalje širši množici ljudi, ki se med uporabo televizijskega medija srečuje z nekaterimi oviranostmi.

Zanimivo je bilo slišati, da se pravzaprav vsi uporabniki srečujemo s podobnimi težavami, kljub temu da so prilagoditve za nas različne. Predvsem se ob spremljanju programov počutimo izolirane iz okolja, v katerem smo, saj je dostopnost omejena, prav tako tudi ob izbiranju oddaj, ki jih prilagajajo za osebe z oviranostjo. Televizijo vsi doživljamo kot družabni medij, zato si želimo spremljanja oddaj v aktualnem času, ne pozneje in ne na drugih programih.

Darja Pajk, podpredsednica ZDGNS

Med konferenco je bilo poudarjeno, da je njen cilj predvsem v pridobivanju dodatnih znanj, ki bi

spodbudila ustvarjalnosti in voljo pri zagotavljanju in razširjanju vsebin.

Vsekakor je bilo informacij veliko, številne so bile tehnološke novosti, in nekako se dobi vtis, da ni večjih tehničnih ovir za zagotavljanje dostopnosti. Potreba se kaže predvsem po zavedanju, da vsaka danes zdrava oseba morda jutri potrebuje prilagoditve in da te niso nič zloveščega, temveč nekaj popolnoma vsakdanjega. Le s sprejemanjem drugačnosti kot nekaj običajnega se bo mentaliteta ljudi počasi spreminjala. Če želimo doseči izboljšave, če si želimo ustvariti svet, ki nam bo omogočal dejavno udejstvovanje tudi v jeseni življenja in tudi ob morebitni oviranosti, je čas, da naredimo premik v glavah. Ustrezna tehnologija je na voljo, treba jo je le uporabiti. Finančna sredstva bi se vsekakor morala najti, saj gre navsezadnje za spoštovanje nas samih. Spoštovanje zakonov, ki smo jih napisali in podpisali sami. Zase. Konvencija o človekovih pravicah, slovenska zakonodaja, zakonodaja Evropske unije so dokumenti, ki spodbujajo urejanje dostopnosti. In po vsem svetu se ljudje zavzemamo za

pisne prilagoditve in možnost aktivnega udejstvovanja v vsakdanjem življenju ne glede na oviranosti, s katerimi se srečujemo. Kajti le tako se počutimo enakovredne.

Toda kako hitro ga lahko polomimo ... Celotna konferenca je bila posneta in je na voljo na spletni povezavi, toda žal mi je bilo razumevanje posnetka kljub moji dobri rehabilitaciji onemogočeno, saj ni podnaslovljen. In tako znova ugotavljam, da je treba narediti premik v glavah. In prepričana sem, da govor – glede na »delovno« kakovost snemanja – marsikomu ni bil razumljiv.

Toda vaja dela mojstra in na prihodnji konferenci bosta zelo verjetno na voljo tako možnost diskusije kot podnaslovitev posnetka. So pa srečanja takšne vrste idealna priložnost za neformalne izmenjave mnenj in sklepanje novih poznanstev, ki koristijo vsem in ponujajo možnosti za nadaljnje sodelovanje.

Darja Pajk

**ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH
IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE**

Privoščite si oddih!

V HRIBIH
Apartmaji Kranjska Gora

V TOPLICAH
Apartmaji Moravske toplice

NA MORJU
Apartmaji Piran
Avtokamp Fiesa
Hotel Fiesa

Več informacij dobite na www.zveza-gns.si pod zavihkom rezervacije in predstavitev počitniških kapacitet, kjer svoj oddih lahko tudi rezervirate ali v društvih.

Predavanje o okvari sluha in tehničnih pripomočkih

Naše društvo je v sodelovanju z MO Velenje organiziralo predavanje o okvari sluha in tehničnih pripomočkih v Vili Bianca Velenje. Bilo je v dvorani, ki je opremljena s slušno zanko, pa tudi tolmačeno

Pozdrav Brede Kolar, podžupanje MOV

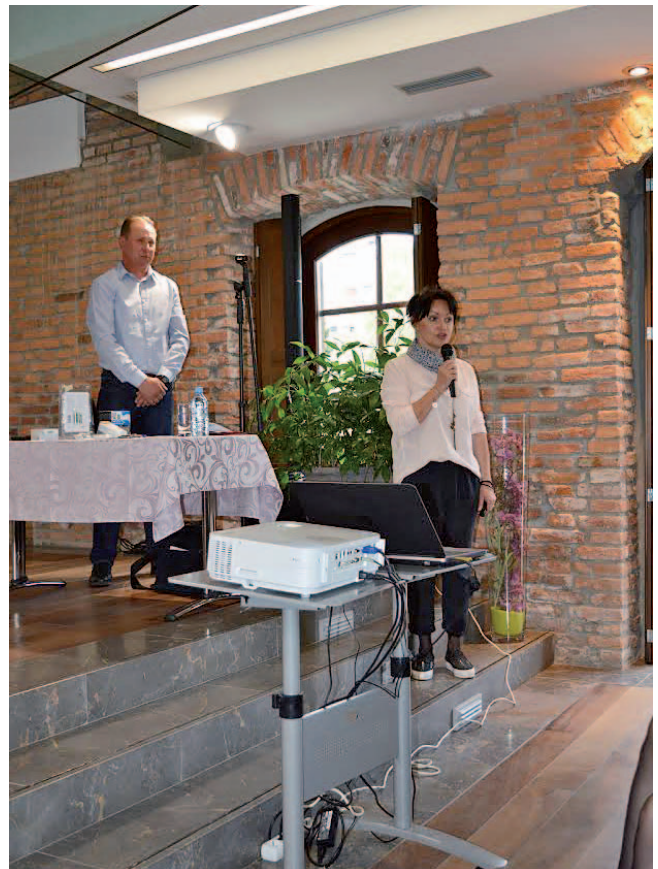
v slovenski znakovni jezik, tako da so za nas izgubile vse ovire. Navzoče je pozdravil naš predsednik Franc Forštner in povedal nekaj besed za uvod v predavanje. Dvorano smo napolnili, med gosti je bila tudi podžupanja, gospa Breda Kolar, kajti župan Bojan Kontič je bil zadržan. Poudarila je, da je mesto Velenje občina po meri invalidov, in seveda

Adem Jahjefendić je predaval o tehničnih pripomočkih

smo se vsi strinjali z njo, saj je bilo res že veliko storjenega, pa tudi to predavanje je bilo izpeljano s pomočjo občine. Zelo lepo in poučno nam je predavala Anita Kastelic, specialistka klinične logopedije. Veliko nam je povedala o tem, kaj vse vpliva na izgubo sluha, kako ugotavljajo okvare sluha, o bolezni ušes pa tudi o polževem vsadku. Čeprav človek misli, da že veliko ve o svoji bolezni, na takih predavanjih vedno znova presenečeno

ugotavljamo, da marsičesa le nismo vedeli. Zato je dobro, da se v čim večjem številu udeležujemo takšnih predavanj, saj so vedno vmes kakšne novosti, ki so pomembne za nas. Samo predavanje pa je popestril tudi strokovni delavec Zveze gluhih in naglušnih Slovenije, Adem Jahjefendić. Njegovo predavanje je imelo poudarek na tehničnih pripomočkih, pravicah za njihovo pridobitev in seveda na slušnih aparatih. Tudi na tem področju je bilo treba zelo prisluhniti predavatelju. Nekatere stvari iz teh pravic pozabimo ali jih nismo razumeli, ko so nam jih predstavili, ali pa jih preprosto nismo prav slišali, tako pa smo spet dobili priložnost, da si obnovimo znanje, ki je zelo pomembno. Seveda smo imeli na koncu predavanja tudi nekaj vprašanj, na katera sta oba predavatelja zelo prijazno odgovarjala.

Vprašanja udeležencev

S predavanjem smo bili vsi zelo zadovoljni, in se vsem, ki so nam ga omogočili, zahvaljujemo za njihov čas, trud in organizacijo.

Milica Krašovec

Misli me določajo

V sredo, 12. 10. 2016, smo se člani društva v prostorih društva zbrali ob 17. uri, da bi poslušali zelo poučno in zanimivo predavanje o čustvih in mislih, ki vplivajo na delovanje naših organov in posledično na naše zdravje. Predavala je gospa Janja Rednjak iz Društva za harmonijo življenja CarpeDiem. Najprej nas je pozdravil predsednik društva, se vsem zahvalil za udeležbo in med nami pozdravil predavateljico.

Janja Rednjak, predsednik Franc Forštner in tolmačka SZJ

predavanje se je začelo s kratkim videom, kaj se dogaja v telesu, ko smo pod stresom. Nato smo se dotaknili naših misli. Pregledali smo različne situacije in kakšna je naša reakcija nanje, kakšne so naše najpogostejše misli, čustva in dejanja. Ugotovili smo, da se večinoma odzovemo pretirano in da smo mi sami tisti, ki si določimo, kako se bomo počutili. V nadaljevanju smo se pogovarjali o dovoljenih in nedovoljenih čustvih. Tukaj so predvsem v ospredju stereotipi, kakršen je na primer ta, da fantje/moški ne jočejo. Vse to vodi v potlačenost čustev, to pa dolgoročno vpliva na naše zdravje in počutje. Sledila so vprašanja, za konec pa smo si ogledali še lep motivacijski video o dečku, ki je ukradel zdravila za bolno mamo. V prepričanju med prodajalcem in dečkom se je vmešal starejši gospod, plačal zdravila in dečku dal še juho za mamo. Ko je deček odraščal, je postal brezdomec in gospod mu je znova pomagal. Čez nekaj let je gospod doživel infarkt. Zdravljenje v bolnišnici je bilo zelo drago in njegova hči ni vedela, kako naj poravnava stroške. Nekega dne, ko je obiskala očeta v bolnišnici, je ugotovila, da so bili stroški zdravljenja poravnani, in sicer z denarjem za zdravila in juho za mamo. Stroške je kril tisti deček, ki je odrasel in se izšolal za zdravnika. Nauk te zgodbe je, da se nam, če širimo ljubezen in dobroto, to prej ali slej povrne.

Ugotovili smo, da se večinoma odzovemo pretirano in da smo mi sami tisti, ki si določimo, kako se bomo počutili. V nadaljevanju smo se pogovarjali o dovoljenih in nedovoljenih čustvih. Tukaj so predvsem v ospredju stereotipi, kakršen je na primer ta, da fantje/moški ne jočejo. Vse to vodi v potlačenost čustev, to pa dolgoročno vpliva na naše zdravje in počutje. Sledila so vprašanja, za konec pa smo si ogledali še lep motivacijski video o dečku, ki je ukradel zdravila za bolno mamo. V prepričanju med prodajalcem in dečkom se je vmešal starejši gospod, plačal zdravila in dečku dal še juho za mamo. Ko je deček odraščal, je postal brezdomec in gospod mu je znova pomagal. Čez nekaj let je gospod doživel infarkt. Zdravljenje v bolnišnici je bilo zelo drago in njegova hči ni vedela, kako naj poravnava stroške. Nekega dne, ko je obiskala očeta v bolnišnici, je ugotovila, da so bili stroški zdravljenja poravnani, in sicer z denarjem za zdravila in juho za mamo. Stroške je kril tisti deček, ki je odrasel in se izšolal za zdravnika. Nauk te zgodbe je, da se nam, če širimo ljubezen in dobroto, to prej ali slej povrne.

V življenju je pomembno, da smo hvaležni in zadovoljni s tem, kar imamo, in se ne oziramo toliko za tistim, česar nimamo.

Janja Krajnc

Člani MDGN Velenje

Izlet na grad Riegersburg

Člani društva gluhih in naglušnih Severne Primorske so obiskali grad Riegersburg v sosednji Avstriji

Po ogledu spektakla s pticami ujedami (foto Uroš Prinčič)

Jutranja vožnja je bila kar zaspana, ker vreme ni bilo najboljše, a na srečo ni bilo dežja. Ko smo prišli na cilj, smo komaj čakali, da vstopimo v grad, ki smo ga opazovali na skoraj 500 metrov visoki skali. Na vrh smo se peljali z vzpenjačo. Najprej smo si ogledali predstavo s pticami ujedami. Spoznali smo veliko vrst ujed: planinskega orla, veliko uharico, ameriškega beloglavega orla, sokola, kanjo, jastreba ... Med predstavo so nam pokazali različne ujede, ki so letele po zraku. Letele so hitro in se z višine spuščale nad naše glave. Nekateri so se prestrašeno odmikali, saj so letele tik nad nami, da smo lahko čutili piš in njihov dotik. Najbolj me je navdušila sova uharica, ker ima tako lepe barve telesa in obraza. Ko je letela nad mano, se me je dotaknila po roki in glavi. Nad ogledom ujed sem bil prav presenečen in navdušen.

Po predstavi smo si pogledali še preostale ujede, nato smo vstopili v veličasten grad. Na začetku muzeja so predstavili, kako so nekoč mučili ljudi. Nekaterim se je naježila koža, ker jim je bilo slabo.

Potem smo videli viteško orožje, zaščite in oblačile. Na ogled so bili zelo bogato pohištvo in umetnine. Vse smo z zanimanjem opazovali in ostali brez besed. Veliko smo se pogovarjali o tem, kako so nekoč živeli, in primerjali med seboj preteklost in sedanost. Mojca nam je izjemno širokosrčno kretala o zgodovini, saj so v muzeju imeli tudi predstavitve v slovenščini.

Pred vhomom v grad Riegersburg (foto Mojca Komel)

Po ogledu muzeja smo šli počasi k avtobusu in se odpravili domov. Med vožnjo smo se spet ustavili na Trojanah, saj ne moremo preživeti brez dobrega krofa, haha. Uživali smo in pojedli krofe. Neskončno smo se pogovarjali o izletu, ker nam je bilo zelo zelo lepo. Žal je ura prehitro tiktakala in odpravili smo se v avtobus. Ko smo prispeli v Ljubljano, sem moral zapustiti prijetno družbo, zaradi česar smo bili vsi žalostni, ker smo hoteli ostati še dlje skupaj. A vsak ima svojo službo in družino. Seveda se bomo še srečali, saj je svet tako majhen, kot si ne predstavljajš. Z veseljem bi šel še na kakšno nepozabno avanturo.

Blaž Urh
DGN Severne Primorske

PIŠITE V NAŠE GLASILO

urednistvo.ist@zveza-gns.si

Septembrski oddih uporabnikov Dnevnega centra DGN Ljubljana na hrvaški obali

Pripeljali smo se do Novigrada, kjer nas je čakala gluha vodnica iz Zagreba. Vodila nas je po Novigradu in nam pripovedovala o zanimivostih in znamenitostih mesta. Organizirala je tudi celodnevni izlet

Izlet z barko

z ladjico iz Novigrada do Rovinja. Z ladjice smo si lahko ogledali Poreč, Vrsar in Limski kanal. Ustavili smo se v Rovinju in Limskem kanalu, na ladjici pa so nam pripravili tudi kosilo – ribe in kotlete. V Novigrad smo se vrnili ob 18. uri. Imeli smo še

Kopanje v morju

dosti energije, tako da smo izkoristili večer za kopanje v bazenu z morskovo vodo. Zvečer smo se vrnili v Lanterno in tam prespali v mobilnih hiškah s teraso. Naslednji dan smo se sprehajali po kampu, plaval v morju in bazenu z morskovo vodo, kjer smo imeli tudi vodeno telovadbo. Štiri dni smo uživali na morju in imeli zanimiv program – veliko smo se družili, plaval, se sprehajali, odkrili smo restavracijo, kjer so imeli odlično žar ... Za konec smo pripravili še zadnji poletni piknik v Lanterni, nato smo se vrnili v Slovenijo.

Lada Lištvanova

Uporabniki Dnevnega centra v Lanterni

Piknik kostanja in mošta

Kot vsako leto je tudi letos Društvo gluhih in naglušnih Pomurja zelo aktivno. Za naše člane, soročnike in prijatelje je pripravilo kostanjev piknik pri Penzionu Sever v Moravskih Toplicah. Udeležilo se ga je več kot sto članov in podpornikov. Čeprav se je letošnja pozeba poznala tudi pri kostanju, ga ni manjkalo, tako kot tudi ne mošta, oboje pa smo postregli s toplim obrokom, domačim pecivom. Naš tradicionalni kostanjev piknik pa seveda ne mine brez glasbe v živo. Zaigrala sta nam dva mlada muzikanta, mi pa veselo zaplesali. Čeprav smo

Veselo druženje foto (Alojzij Gregor)

piknik organizirali proti koncu oktobra, muhastega vremena ni bilo, saj nas je na ta dan sončno vreme prav prijetno presenetilo. Takšen piknik je za nas dan veselega skupnega srečanja, kjer ne manjka dobre volje in razpoloženja, izmenjujemo si informacije, ideje in spoznanja novih članov.

Vedno se veselimo raznih skupnih srečanj, o čemer priča številna udeležba naših članov DGNP.

Dragica Bračič

Skupinska fotografija zadovoljnih članov Pomurskega društva

Voščilo

Naši najstarejši članici Matildi Serec izrekamo iskrene čestitke za 107. rojstni dan. Počaščeni smo, da je z nami praznovala svojih jubilejnih 107 let v prostorih Društva gluhih in naglušnih Pomurja. Želimo ji vse najboljše, predvsem pa veliko zdravja in dobrih misli še naprej.

Tudi naši dolgoletni članici skupine za samopomoč Društva gluhih in naglušnih Pomurja Mariji Celec iskreno čestitamo za 85. rojstni dan. Marija, želimo vam vse najboljše, veliko zdravja, sreče in zadovolj-

stva. Naj se vam izpolnijo vse lepe želje. Ostanite še naprej takšni, kot ste, dobrosrčni in družabni! Uživajte še naprej veliko lepih in veselih trenutkov v krogu svojih domačih, pa tudi v krogu vseh nas.

Z Matildo in Marijo se skupaj veselimo prihodnjih srečanj v skupini za samopomoč Društva gluhih in naglušnih Pomurja.

Z njima smo močnejši in pogumnejši!

Matilda Serec

Samopomočna skupina

Veselo praznovanje

Rubrika Vprašanja bralcev je namenjena vam, dragi bralci, da postavite vprašanje ali izpostavite težavo, povezano z izgubo sluha, mi pa se bomo potrudili, da bo na vaše vprašanje odgovoril strokovnjak. Vprašanja lahko posredujete na elektronski naslov glasila Iz sveta tišine: urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Na vprašanje našega gluhega bralca Miha odgovarja Boba Lojk, psihoterapevtka

Pogosto berem in slišim, da komunikacija po elektronskih napravah (mobitelu, računalniku) ni pristna, osebna. Ker kot gluha oseba nimam toliko možnosti pogovorov v živo kot slišišči (živim med slišiščimi, z gluhi v živo nimam stikov vsak dan) in se zato večinoma pogovarjam po elektronskih medijih (kar verjetno počnejo tudi številni drugi gluhi), vljudno prosim za informacijo, ali to o nepristni in neosebni komunikaciji po elektronskih napravah velja tudi za gluhe in kako se lahko kot gluha oseba obvarujem negativnih vplivov in učinkov takšne nepristne in neosebne komunikacije, glede na to, da nimam toliko možnosti pristne in osebne komunikacije kot slišišči. Koliko časa na dan naj bi trajala pristna osebna komunikacija, da bi bili vidni pozitivni učinki za dušo in blažitev stresa?

Iz tega, kar ste zapisali, ugotavljam, da je povezanost z ljudmi za vas zelo pomembna. Zato se mi zdi, da se ugotovitve o nepristnosti komunikacije po elektronskih medijih ne nanašajo na vas, še zlasti zato, ker ste gluha oseba. Nasprotno, tehnologija vam je, kot kaže, naredila uslugo in vam omogoča tisto, za kar bi bili sicer lahko prikrajšani. Ko razmišljamo o pristnosti komunikacije, moramo kot izhodišče vzeti našo siceršnjo povezanost z ljudmi. So ljudje, ki niso povezani z drugimi, niso pripravljeni vlagati v odnose s soljudmi in v elektronskih medijih iščejo zatočišče. V tem primeru govorimo o škodljivosti in pomanjkanju pristne, osebne komunikacije. Za nas, ki nimamo teh težav, je prednost, da v stik lahko stopamo hitreje kot kadarkoli. Ne dvomimo, da je, če z nekom komuniciramo iz oči v oči, popolnoma drugače, kot če se slišimo po mobitelu ali se dopisujemo po elektronski pošti. Toda zaradi zasedenosti z delom in drugimi obveznostmi bi bil sodobni človek veliko bolj osamljen brez možnosti komunikacije, ki nam jo ponuja tehnologija. Zato odgovor na vaše vprašanje ni enoznačen.

Boba Lojk, psihoterapevtka
Evropski inštitut za realitetno terapijo

Zanimivo

Kako nove tehnologije vplivajo na komunikacijo med uporabniki znakovnega jezika?

S povečevanjem uporabe spletnih družbenih omrežij, kot je Facebook, so uporabniki znakovnega jezika dobili nove možnosti za medosebno komunikacijo. Znano je, da komunikacija med njimi temelji na uporabi govorice telesa, predvsem kretnje in mimičke. Strokovnjaki pa v zadnjem času ugotavljajo, da se pri tem spreminja tudi način same komunikacije. Zato se svetovni trendi pri raziskovanju vse bolj usmerjajo v to, kako uporaba spletnih družbenih omrežij vpliva na komunikacijo v znakovnem jeziku.

Pojem komunikacija zajema tako besedno kot tudi nebesedno komunikacijo. O besedni komunikaciji govorimo takrat, ko želi ena oseba prenesti sporočilo drugi osebi v govorni ali pisni obliki. Druga oseba se nato ustrezno odzove na preneseno sporočilo.

V nasprotju z besedno komunikacijo pa nebesedna obsega komunikacijo, pri kateri ne uporabljamo besed in govora, temveč druge nebesedne znake, kot so govorica telesa, kretnje rok, mimika obraza in druge znake. V znanstveni literaturi različni avtorji obravnavajo nebesedno komunikacijo na različne načine, glede na uporabljene znake. Tako je srbski profesor Nikola Rot v zgodnjih osemdesetih letih predlagal delitev na dve veliki ločeni skupini znakov: 1) znaki zunaj besed in 2) parajezikovni znaki.

Prva skupina znakov so vsi nebesedni znaki, ki niso tesno povezani z našim govorom. Znotraj prve skupine znakov ločimo dve manjši skupini znakov: kinezično in proksemično. Kinezična skupina znakov obsega vse oblike pogovora, katerih osnova je na

gibanju telesnih mišic, npr. mimika obraza in drža telesa. Druga skupina, ki ji pravimo proksemična skupina znakov, razume komunikacijo v smislu fizične razdalje med osebami, ki se pogovarjajo.

Druga večja skupina znakov so parajezikovni znaki; ti vključujejo šume in glasove, ki spremljajo govor ali pisano besedilo, npr. zbledelo napisano besedilo, ki ovira branje besedila.

V nadaljevanju opisujemo podrobneje kinezično skupino znakov, kamor uvrščamo znakovni jezik. Osnova za dojetje znakovnega jezika kot oblike nebesedne komunikacije je naslednjih šest značilnosti nebesednega pogovarjanja:

1. **Nebesedni znaki dopolnjujejo opisovanje čustev z besedami.**
2. **Posredovanje mnenja:** kadar človek z nebesednimi znaki izrazi tisto, kar se boji ubesediti.
3. **Samopredstavitelj:** kadar človek z nebesednimi znaki izrazi tiste lastnosti, s katerimi označi svoj družbeni status.
4. **Spremljanje besednega sporočila:** kadar nebesedni znaki pomagajo začeti ali končati neko srečanje, npr. dvigovanje in spuščanje glasu.
5. **Zamenjava besednega sporočila:** ločimo delno in popolno zamenjavo; kadar nekaj težko izrazimo z besedami in si zato pomagamo z nebesednimi znaki, gre za delno zamenjavo; k popolni zamenjavi pa uvrščamo uporabo znakovnega jezika, saj je popolna zamenjava značilna za tiste, ki se sporazumevajo z dogovorjenimi nebesednimi znaki.
6. **Uporaba nebesedne komunikacije za običajne dogodke, ki se ponavljajo:** kadar so nebesedni znaki del vedenja, npr. pozdravljanje.

V vsakdanjem življenju medosebni stik v živo omogoča neomejene možnosti izražanja v obliki nebesedne komunikacije. Z uporabo novih tehnologij, kot so spletna družbena omrežja, se v komunikacijo vpeljujejo novi pripomočki, to so računalnik, tablica in pametni telefon. S tem se tudi narava komunikacije spreminja, saj poteka po računalniku.

Spletna družbena omrežja razumemo kot storitve, ki uporabnikom omogočajo, da si v njih ustvarijo svoj profil, imajo vpogled v to, kdo so drugi uporabniki tega omrežja, se z njimi povezujejo in imajo obenem vpogled v to, s kom se povezujejo uporabniki, s katerimi so se sami povezali. Na spletnih družbenih omrežjih uporabniki opravljajo različne aktivnosti, kot so ustvarjanje in deljenje svojih profilov, pisnih besedil, fotografij, video posnetkov in povezav na različne spletne strani. Najbolj znano

in najpogosteje uporabljeno spletno družbeno omrežje med uporabniki znakovnega jezika je Facebook (slika 1), ki ga je ustanovil Mark Zuckerberg leta 2004. Število uporabnikov Facebooka se je letos povzpelo celo na 1,71 milijarde, dnevno pa ga v povprečju uporabljajo 20 minut. Njegovo priljubljenost, uspešnost in učinkovitost med uporabniki znakovnega jezika ugotavljajo številni znanstveniki in strokovnjaki po vsem svetu.

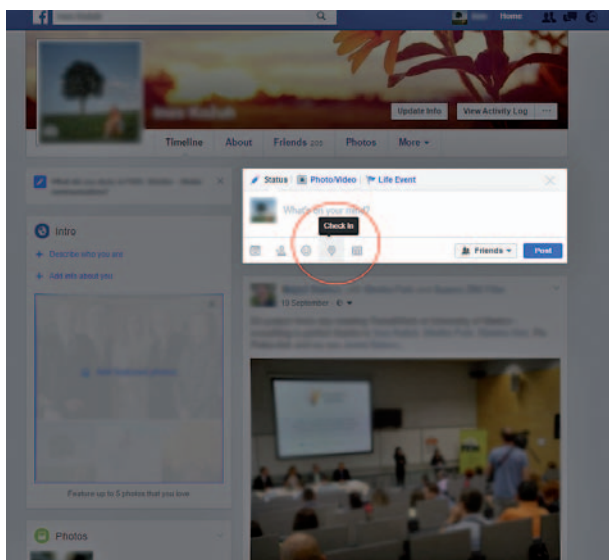
Slika 1: Spletno družbeno omrežje Facebook

Posebnost spletnega družbenega omrežja so njegove tehnične značilnosti, ki vplivajo na obliko komunikacije med uporabniki. Če se osredotočimo na Facebook, ugotavljamo, da orodja, ki omogočajo in podpirajo komunikacijo med uporabniki tega omrežja, upoštevajo tudi nebesedno komunikacijo. Orodja za komuniciranje na Facebooku lahko razdelimo v dve večji skupini: v prvi so orodja za množično komuniciranje, v drugi pa orodja za medosebno komuniciranje.

Orodja za množično komuniciranje so namenjena pošiljanju sporočil večjemu in raznovrstnemu številu ljudi, kjer vseh naslovnikov ne poznamo, pa tudi ni nujno, da bomo prejeli povratno sporočilo.

Orodja za medosebno komuniciranje pa omogočajo komunikacijo med dvema osebama, med tremi osebami ali v manjši skupini oseb. Med orodja za medosebno komuniciranje prištevamo:

- a) **Orodja za komuniciranje na profilu vsakega uporabnika.** Tukaj najdemo kratke besedilne sestavke, opis razpoložena uporabnika z besedami ali s posebnimi ikonami, daljša besedilna sporočila, povezave na druge spletne strani, slike, zvočne in video posnetke in orodja za določanje lokacije (slika 2).

Slika 2: Orodje za določanje lokacije na Facebooku

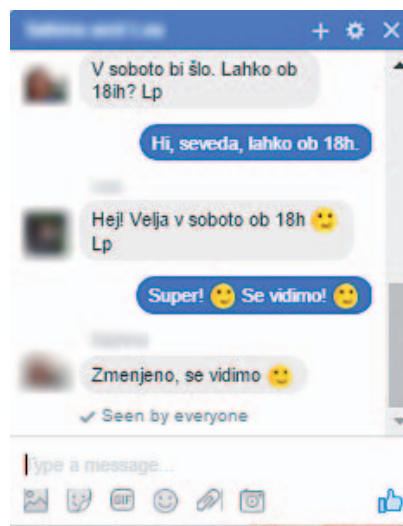
- b) **Orodja za komuniciranje v novičarskem toku kot odziv na objave drugih uporabnikov.** To so všečki, komentarji v obliki besedila, slike, zvočni in video posnetki in povezave ter deljenje objav (slika 3).

Slika 3: Novičarski tok na Facebooku

- c) **Orodja za komuniciranje prek aplikacije za klepet.** Tukaj najdemo besedilna sporočila, povezave na druge spletne strani ali druga sporočila, slike, zvočne in video posnetke, orodje za določanje lokacije, glasovni klic, video klic, orodja za ustvarjanje čustvenčkov (angl. smileys) (slika 4).

Zaradi zgoraj opisanih značilnosti komunikacija na spletnih družbenih omrežjih ni enaka komunikaciji med dvema ali več osebami v vsakdanjem življenju. Ti dve obliki komunikacije sta si najbolj podobni, kadar na spletnih družbenih omrežjih uporabljamo video za komunikacijo. Video lahko uporabimo na dva načina: v obliki komunikacije z zamikom ali komunikacije v realnem času.

Slika 4: Aplikacija za klepet na Facebooku

Komunikacija z zamikom je pravzaprav objava vnaprej posnetih video posnetkov. Te lahko uporabniki znakovnega jezika naredijo sami z orodjem za snemanje na Facebooku.

Kadar se uporabnik želi pogovarjati v realnem času, so možnosti za komunikacijo v znakovnem jeziku sicer možne, vendar omejene. Aplikacija za klepet (Facebook Messenger), na primer, omogoča direktni video klic v živo, pri čemer sta obe osebi sočasno skupaj. Pri objavi na Facebook pa lahko dodamo pretočni video, ki ga lahko predvajamo od trenutka začetka zajemanja video slike in ga končamo, ko to želimo. Takoj ko ga končamo, postane to video posnetek z zamikom in ga lahko predvajamo kadarkoli oz. tako dolgo, dokler uporabnik video posnetka ne odstrani. To se imenuje Facebook LiveStream oziroma v slovenščini Facebook pretočni video. Le pri pogovarjanju v novičarskem toku, kjer se odzivamo na objave drugih uporabnikov, ne moremo prenesti sporočila v znakovnem jeziku naslovniku v realnem času.

Če komunikacije v znakovnem jeziku ne razumemo le kot kinezično skupino znakov (mimika obraza, kretnje rok), ugotovimo, da se pri komunikaciji na spletnih družbenih omrežjih izgublja proksemični znaki, kot je fizična prisotnost oseb, ki se pogovarjajo med seboj. Če je video sporočilo posredovano v realnem času, je ta izguba sicer manjša, saj si lahko dve osebi izmenjata povratne informacije v živo in vidita takoj, kako se ena in druga oseba odzivata na sporočila, ki si jih izmenjujeta. Ko pa gre za pošiljanje video sporočila z zamikom (oseba posname video posnetek vnaprej in ga pozneje naloži na Facebook), so te izgube večje. Tu spletna družbena omrežja ponujajo posebne možnosti, ki pomagajo premostiti tovrstne ovire, npr. z možnostjo »videno« (angl. seen).

Kadar se uporabnik pogovarja na spletnih družbenih omrežjih v pisnem jeziku in torej za komunikacijo ne uporablja znakovnega jezika kot nadomestka uporabi besednih znakov, v ospredje prihajajo druge funkcije nebesedne komunikacije, kot sta dopolnjevanje in nadomeščanje besednega izražanja čustev ter spremljanje besednega sporočila. Dopolnjevanje besednega izražanja čustev pri komunikaciji v pisnem jeziku razumemo v smislu zagotavljanja tehničnih možnosti, kot so uporaba čustvenčkov (angl. smileys) kot del pisnega jezika, uporaba posebnih čustvenih simbolov za izražanje razpoloženja, signali za dostavljeno in videno sporočilo in drugo.

Strokovnjaki po drugi strani žal ugotavljajo, da uporaba Facebooka lahko vodi v manj prijazno komunikacijo brez čustev. To se zgodi zato, ker ni neposredne fizične prisotnosti dveh, ki sodelujeta v pogovoru, kot je to običajno v okolju, kjer se izvaja komunikacija iz oči v oči. Zato se spletna družbena omrežja trudijo zagotavljati način komunikacije s pomočjo drugih tehničnih možnosti, ki se čim bolj približajo komunikaciji v vsakdanjem življenju, saj so tako uporabniki bolj zadovoljni.

Iz opisanega je razvidno, da je zagotavljanje tehničnih možnosti, ki omogočajo komunikacijo v znakovnem jeziku na spletnih družbenih omrežjih, ključnega pomena. Razumevanje uporabe znakovnega jezika je najboljša, kadar je zagotovljena

komunikacija z uporabo video posnetkov, tako v živo, kot tudi z zamikom. Če taka komunikacija iz katerega koli razloga ni zagotovljena, se uporablja komunikacija v pisnem jeziku, pri čemer postanejo izrazitejši znaki nebesedne komunikacije v smislu parajezikovnih pa tudi proksemičnih znakov.

Če uporabo znakovnega jezika hkrati razumemo kot nebesedno komunikacijo, ki opravlja vlogo zamenjave besednega sporočila, je toliko pomembnejše razumeti, da nebesedna komunikacija pri komunikaciji v pisnem jeziku prevzema dodatno vlogo. Zato se lahko zgodi, da besedno sporočilo, ki ga pošljejo uporabniki znakovnega jezika, morda ne bo doseglo istega rezultata, kot bi ga, če bi bilo sporočilo poslano v znakovnem jeziku.

Zadnji trendi na področju spletnih družbenih omrežij kažejo na to, da se bo Facebook kot eno največjih spletnih družbenih omrežij do leta 2020 izrazito usmeril v »video družbeno omrežje«. Tako se želi s storitvijo zagotavljanja video prenosa v živo postaviti ob bok spletni platformi Periscope, ki trenutno na svetovni ravni velja za ključno spletno platformo prenosa videa v živo. S tem se tako ustvarjajo priložnosti tudi za to, da se čim več prvin nebesedne komunikacije prenese iz vsakdanjega življenja na splet.

**dr. Ines Kožuh in
dr. Matjaž Debevc, Univerza v Mariboru**

Šport

Tekmovanje v športnem ribolovu

Društvo gluhih in naglušnih Koroške je avgusta 2016 organiziralo in izvedlo tekmovanje v športnem ribolovu. Zbor tekmovalcev je bil ob 7. uri, zatem je predsednik športne sekcije DGN Koroške Tomaž Gruber vse udeležence tekmovanja v ribolovu lepo pozdravil. Prijavilo se je pet ekip in tekmovalci so se razvrstili po posameznih izžrebanih številkah. Po končanem tekmovanju so stehali ribe. Zmagovalci ekipnega dela tekmovanja so s 24.120 grami ujetih rib postali Govedič, Kvas in Marinko iz MDGN Slovenske Konjice Vitanje in Zreče. Najboljši med posamezniki pa je postal Albin Šmidlehner, s 15.900 gramov težkim ulovom.

**Predsednik športne sekcije DGN Koroške
Tomaž Gruber**

Skupinska slika ribičev

Ribiško tekmovanje Ribiški car 2016

Poleg tradicionalnega ribiškega tekmovanja smo letos organizirali in izvedli 1. tekmovanje za »ribiškega carja«. In čeprav so po okolici potekala številna druga ribiška tekmovanja ter še mnogo drugih takšnih in drugačnih prireditev, je na omejenem tekmovanju, ki je potekalo na ribniku Reš v Radljah ob Dravi, sodelovalo 16 tekmovalcev.

Skupinska slika, ribnik REŠ Radlje ob Dravi

Udeležili so se iz Društev gluhih in naglušnih Slovenske Konjice, Koroške, Severne Primorske, Ljubljane in Maribora. Trije tekmovalci pa so prišli tudi iz Avstrije. Največji ulov je pripadal Albinu Šmidlehnerju, ki je tudi dobil naziv ribiški CAR za leto 2016.

Ribiški CAR Albin Šmidlehner je prejel velik pokal, vsi preostali tekmovalci pa so za udeležbo dobili praktične nagrade, ki jih je priskrbel naš član, ribič Ervin Kodrun.

Ribiški car 2016 je Albin Šmidlehner

Predsednica društva se iskreno zahvaljuje našemu članu ribiču Ervinu Kodrunu za priskrbljene izjemne nagrade, saj tako noben od udeleženi ribičev ni bil prikrajšan.

Se vidimo prihodnje leto in ribiški car mogoče postane kdo drug.

DGN KOROŠKE
Tomaž Gruber

Konjiški maraton

Zadnje septembrsko nedeljo je v Slovenskih Konjicah potekal 4. konjiški maraton – maraton z dušo. Letos je teklo več kot 1.300 tekačev, med njimi pa

Članice in člani Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče

smo bili tudi članice in člani Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče. Našo skupino je sestavljalo 13 tekačev, ki smo se preizkusili na deset ali pet kilometrov dolgi progi. Udeležba na maratону je bila za vsakega od nas nepozabno doživetje, predvsem zaradi spremljevalnega dogajanja, ki je potekalo ob celotni tekaški progi, pa tudi zaradi razgibanega terena in lepega sončnega vremena. Vsi smo bili ponosni na svoje dosežke, še posebno Irena Marinko, ki je v svoji kategoriji na pet kilometrov osvojila drugo mesto in Marija Kolar, ki si je prav tako v svoji kategoriji na pet kilometrov pritekla tretje mesto.

Vanja Godec
MDGN občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče

Ranljivost

Izkušnja, o kateri pišem, mi je dala misliti, kako smo pravzaprav ranljivi. Tako imenovana normalnost in samozavest, ki ti jo dajo tehnični pripomočki, ki ti omogočijo nekakšno varnost, se razblini kot milni mehurček, če smo sami, če je okoli nas tema, če se zgodi kaj nepredvidenega.

Ko te sredi noči zbudi otrok, da nekdo razbija po vratih. Ko ne dojameš natanko, kaj se dogaja. Ko ugotavljaš, za kaj gre. Ko je tvoja prva misel, kje je tvoj procesor, aparat, rezervni paket baterij. Ko pograbiš zveste spremljevalce in se ne ločiš od njih. Zaveš se ranljivosti zaradi svoje oviranosti. Pa niti ni pomembno, katere.

Ko ves zaspan počasi dojemaš, da se nihče ne šali, da ni to kakšna bolna ideja kakega najstnika sredi noči, temveč da so na vratih policisti, ki evakuirajo stanovalce bloka. Slepo slediš, saj v vsej naglici in hrupu po stopnišču pravzaprav ne veš, za kaj gre.

Pred blokom rešilni avtomobili, gasilci ... prva misel je seveda požar. Vendar ni sledu o njem. Zbiranje na bližnjem parkirišču. Množica zaskrbljenih sosedov v pižamah, mladi starši s prestrašenimi jokajočimi otroki. Med ljudmi poteka seveda pogovor, vendar ga ne razumem. Tema, govor več ljudi, hrup, ki nastaja, onemogočijo razumevanje.

Končno pristopi policistka, ki pojasni, da se je eden od sosedov odločil svoje življenje končati z eksplozijo, da pa je pred tem v pijanem in polzavestnem stanju poklical policijo in grozil s tem. Nato se je odločil dejanje uresničiti. Imeli smo srečo, da je bila intervencija hitra in učinkovita ter je bila posledica le neprijeten vonj po stopnišču, veliko slabovoljnih in neprespanih ljudi, ki smo se po dvournem bivakiranju na parkirišču vrnili v svoja stanovanja. Toda tudi policistke nisem razumela. Šok in hrupno okolje zahtevata davek v razumevanju govora. Razumljiva je bila šele razlaga ene od hčera.

Tokrat sem bila vesela, da živimo v neposredni bližini tako gasilcev kot policistov, da je zdravstveni dom oddaljen nekaj minut in da je bila intervencija tako hitra.

Toda misel, da ne bi slišala ropotanja po vratih, je dejansko strašljiva. Da ne slišiš zvonca, da ne razumeš, za kaj gre. Da ne razumeš policista, ki razlaga, kaj se dogaja. Misel, da bi se širil požar, da bi prišlo

do eksplozije in ti v resnici ne veš, kaj se dogaja. Ne ukrepaš. Kaj se ti lahko zgodi?

Seveda je možnost svetlobnega zvonca, požarnega alarma, toda ti spiš. In če si utrujen, lahko prespiš utripajočo svetlobo. In ali imaš nameščen požarni alarm v spalnici. Ali v skupnem prostoru?

V tem času se mi je začelo porajati veliko vprašanj. In prvič me je postalo strah. Kaj če bi bila doma sama? Kaj če bi bili otroci majhni in bi bila sama z njimi kot ničkolikokrat poprej? Verjetno bi nam pomagal naš pes Tori, toda njega zdaj ni več.

Seveda bi o dogodku izvedela prihodnji dan, nikomur se ni nič zgodilo, a ostaja nelagodje. Ostaja strah. Ostajajo vprašanja.

In največji absurd dogajanja po tisti poletni noči je bil, da je gospod, ki se je odločil za tako nepremišljeno dejanje samomora in ogrozil prebivalce bloka, naslednji dan mirno kadil na balkonu in opazoval okolje. In stanovalci bloka smo bili seveda šokirani. Kaj lahko storimo? Pravzaprav nič. Zelo verjetno je dobil kazen, morda so ga usmerili na kakšno terapijo, vendar ostaja sam v svojem stanovanju s svojimi mislimi, in lahko je le vprašanje časa, kdaj se bo odločil dejanje ponoviti. Žal se ljudje v življenju lahko slabo odločamo, lahko imamo več slabih kot dobrih izbir, toda vsakdo bi moral imeti vsaj toliko vesti, da ne ogroža drugih.

Dogodek me je močno pretresel in se me vsekar dotaknil. Spomnil me je na ranljivost pa tudi na brezbržnost okolja. Ko se nekako že odločiš, da nimaš moči spreminjati pogledov drugih, pomisliš, da morda ni pametno odnehati, ker lahko samo z opozarjanjem in ozaveščanjem okolja na ranljivost ljudi svet spremenimo na boljše.

Darja Pajk

Mariji Bregar v slovo

Samo en teden je minil, pa se je življenje spremenilo. Neke zgodnjejesenske sobote smo se skupaj prijetno družili z gluhi prijatelji, naslednjo soboto, 24. septembra 2016, smo že skrušeni stali ob grobu naše članice Marije Bregar na pokopališču na Izlakah.

Marija se je rodila na Dolenjskem, nekje pri Primskovem. V mladosti je oglušela, šolala se je v zavodu za gluhe v Portorožu. Potem je odrasla v mladenko in ostala doma na kmetiji. Tja je prišel Janez Bregar ter jo odpeljal z mehkih dolenjskih gričev med trdo zasavsko hribovje na svojo kmetijo na Izlakah. Tukaj je pognala nove korenine in se posvetila delu na zemlji, kmetiji. Bilo je težko, a ni bila sama. Rada je sprejemala obiske gluhih prijateljev. S srečo in ponosom je pripovedovala o vsakem piščančku, vsakem prašičku, teličku in žrebičku, ki so zrasli na njeni kmetiji. A najbolj je bila ponosna na svoje tri otroke, športni hčerki in postavnega sina.

Življenje je teklo naprej in mož Janez je žal odšel ... Sin je z ženo prevzel delo na kmetiji. Tako je Marija končno našla nekaj časa tudi zase in se veselim družila z gluhi na skromnih srečanjih v Trbovljah. Zelo rada je hodila tudi na izlete skupaj z gluhi, kjer je srečala prijatelje iz mladih let. Nihče med nami ni slutil, da bo izlet v Mursko Soboto njen zadnji.

Marija! Skoraj vse življenje si negovala našo zemljo ... Od zdaj naprej bo ta zemlja pestovala tebe ...

Člani DGN Ljubljana, podružnica Trbovlje

Matildi Rižnik v slovo (1922–2016)

Tja, kjer tišina šepeta, je odšla naša dolgoletna članica Društva gluhih in naglušnih Koroške, Matilda Rižnik.

Leta 1962 so na pobudo tajnika mariborske organizacije Zveze gluhih in naglušnih ustanovili organizacijo v Dravogradu. Tisto leto je bil izvoljen tudi nov odbor, predsednica društva pa je bila Matilda Rižnik. V tem času je v društvu nastalo veliko sprememb, zato je želela čim več pripomoči k njeni rasti in razvoju.

Izredne delovne navade, močna volja in sposobnosti so ji omogočile, da je dosegla in ureničila veliko svojih želja.

Začetki so bili težki, vendar je vedno imela ob strani ljudi, ki so jo razumeli in ji pomagali, svoje otroke, ki so ji radi priskočili na pomoč.

Za seboj je pustila veliko dobrih dejanj in plemenitih sledi, ki bodo živele v naših srcih in nas spominjale nanjo.

Za vse njeno delo iskrena hvala in naj ji bo lahka zemlja.

Vsem žalujočim izrekamo iskreno sožalje.

Od nje smo se poslovili 28. oktobra 2016 na pokopališču v Dravogradu.

Člani Društva gluhih in naglušnih Koroške

V spomin Alojzu Repovžu (1916–2014)

Dve leti mineva, odkar se je poslovil najstarejši član naše podružnice Trbovlje in verjetno tudi društva DGN Ljubljana.

Rojen je bil davnega leta 1916, sredi prve svetovne vojne vihre v vasi Zastopje pri Podkumu. Ker je bil gluha, je podkumski nadučitelj Vinko Möderndorfer, ki je tudi sam imel gluhega sina, usmeril Alojzove starše, da so poslali sina v ljubljansko gluhonemnico. Tam se je izučil za čevljarja, a tega poklica ni dosti opravljal. Ni imel denarja za nakup vseh orodij. Tako je ostal doma na kmetiji in dodatno služil z izdelavo kmečkih orodij, kot so grablje, lesene vile in koši. Med drugo svetovno vojno je bil pod Nemci prisiljen graditi zasavsko cesto med Zagorjem in Hrastnikom.

Po vojni je nadaljeval svoje ročno delo in svoje izdelke peš nosil prodajat po vsem Zasavju. Tako je ostal prepoznan po svoji kapi, skromni obleki in oguljenem nahrbtniku.

Postaral se je in kljub navidezni vitalnosti doživel infarkt. S spodbujevalnikom v prsah se je preselil v dom starejših na Izlakah. Nož in oblič je zamenjal za čopič in barvice ter tudi v domu aktivno ustvarjal, dokler mu ni vid opešal.

Zdaj gotovo veselo rajža po nebeških poljanah.

Člani DGN Ljubljana, podružnica Trbovlje

Ko si v svetlobi nem

*Svetloba razsipava
po valovih vetra luč,
kjer le nemo zibajo
mi šopek las,
da v njih živi
vznemirjajoči glas,
ki odmika se od mene
kot misel poletne noči.
Pozabila sem že skoraj,
ker že davno
je legel vame tih mrak,*

*zasenčil glasove
živahnih dni.
Še korak
v hreščavem pesku
je glas skrivenčil.*

*V sencah sonca
rjovem v bolečini,
samota je ostrina
in bodalo,
ki do smrti me bo tolkla.*

Marija Melinc - Ferjančič

V času, ko se v družbi srečujemo z vse večjimi stiskami posameznikov in družin, so invalidi še posebej izpostavljeni družbenim spremembam. Z namenom, da jim čim bolj pomagamo, ZDGNS in društva izvajamo posebne socialne programe na državni in lokalni ravni. Ti programi v dobršni meri dopolnjujejo državno skrb za invalide oz. osebe z okvaro sluha, ki jih zastopamo. Opažamo tudi, da na nekaterih področjih popolnoma nadomeščamo državno skrb. Fundacija FIHO in različna ministrstva sofinancirajo programe na državni ravni. Občasno nam uspe dobiti kakšno namensko donacijo, ki jo porabimo za sofinanciranje posebnih socialnih programov na državni ravni.

Ker pa se spoprijemamo s čedalje večjimi stiskami posameznikov in družin, ki so obenem tudi osebe z okvaro sluha (gluhi, naglušni, gluhoslepi, osebe s polževim vsadkom), ter z omejenimi sistemskimi možnostmi pomoči, smo se skupaj s člani Upravnega odbora ZDGNS odločili, da bomo s pomočjo vaših prostovoljnih prispevkov zbirali posebna sredstva za najbolj ogrožene posameznike in družine, po potrebi pa tudi za kakšen poseben namen, ki bi bistveno lajšal življenje in delo naših uporabnikov. V prvi akciji zbiranja v letošnji jeseni smo prejeli že nekaj vaših prostovoljnih prispevkov, akcijo pa želimo nadaljevati in zbrati čim več sredstev. Zahvaljujemo se vam za vse doslej zbrane prostovoljne prispevke in za vse, ki bodo še prišli. O smotrni in racionalni uporabi teh sredstev bo odločal Upravni odbor ZDGNS. V danih možnostih in okoliščinah vas bomo o tem tudi seznanili v naših medijih.

Vljudno vas vabimo, da s priloženo položnico po svojih močeh prispevate prostovoljni prispevek.

ZDGNS